

XXV ОБИКНОВЕНО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

ТРЕТА РЕДОВНА СЕСИЯ

Стенографски дневникъ

НА

4. заседание

Петъкъ, 31 октомврий 1941 г.

(Открито въ 16 ч 45 м)

Председателствувалъ подпредседателътъ Никола Захариевъ. Секретари: Николай Султановъ и Стефанъ Багриловъ.

СЪДЪРЖАНИЕ:

Съобщения:	Стр.	Стр.
Отпуски	49	
Предложения	49	
Законопроекти	49	
По дневния редъ:		
Предложение за одобрение на царски укази № № 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително отъ 1941 г. (Приемане)	50	
Законопроекти: 1. За облекчение на затрудненитѣ тютюнови кооперации (Първо четене — продължение на разискванията и приемане)	51	
Говорили: С. Яневъ	51	
Д. Киревъ	56	
З. Клявковъ	57	
А. Сивиновъ	57	
М-ръ Д. Кушевъ	57	
2. За измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия. (Първо четене)	58	
Говорили: П. Марковъ	62	
Ж. Струнжевъ	63	
3. За действието на закона за минитѣ въ новоосвободенитѣ земи — Добруджа, Тракия, Македония и Моравско (Първо и второ четене)	66	
4. За безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовѣтъ на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червенъ-бръгъ отъ общината на държавата (Първо и второ четене)	66, 67	
5. За отстъпване на църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“, въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при построяването на нова църква материалитѣ отъ 6 необитаеми бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ въ землището на с. Борилъ (Първо и второ четене)	67	
6. За измѣнение бюджета на държавнитѣ дългове за 1941 бюджетна година (Първо и второ четене)	68	
7. За измѣнение и допълнение бюджета на Българската православна църква и на Министерството на външнитѣ работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година (Първо и второ четене)	68	
8. За допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на строежитѣ за 1941 бюджетна година на сума 400.000 л. (Първо и второ четене)	69, 70	
Дневенъ редъ за следващото заседание	71	

Председателствувашъ Никола Захариевъ: (Звъни) Има нужното число народни представители. Откривамъ заседанието.

Отсутствуватъ народнитѣ представители: Александър Радоловъ, Ангелъ Вълчевъ, Гаврилъ Ленковъ, д-ръ Георги Рафаиловъ, Гето Кръстевъ, Дончо Узуновъ, Дълчо Тодоровъ, Иванъ Гърковъ, Марко Сакарски, д-ръ Никола Дуровъ, Петъръ Грънчаровъ, Симеонъ Симеоновъ и Тодоръ Кожухаровъ).

Председателството е разрешило отпущъкъ на следнитѣ г-да народни представители:

Александъръ Радоловъ — 2 дена;
Василъ Цвѣтковъ — 1 день;
Д-ръ Георги Рафаиловъ — 1 день;
Гето Кръстевъ — 1 день;
Иванъ П. Гърковъ — 1 день;
Тодоръ Кожухаровъ — 10 дни, и
Симеонъ Ив. Симеоновъ — 2 дена.

Постѣпили сж:

Отъ Министерството на финанситѣ — предложение за одобрение XVIII постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 2 септемврий 1941 г., протоколъ № 146, относно облагането съ акцизъ на мѣстното маслиново масло и контрола по добиване, съхраняване, износъ и пренасяне на сѣщото и на мѣстнитѣ масла.

Отъ сѣщото министерство — предложение за опрощаване на сумата 3.714.447 л., съгласно чл. 132 отъ закона за събиране на прѣжитѣ данъци.

Отъ Министерството на войната — предложение за освобождаване въздухоплавателното дружество „Ерѣ Франсъ“ отъ задължението да поддържа презъ 1941 г. въздушната служба по линията Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ, съгласно договора, сключенъ на 16 мартъ 1931 г. („Държавенъ вестникъ“, брой 8, отъ 14 априлъ 1931 г.).

Отъ сѣщото министерство — предложение за одобряване на договора, сключенъ на 15 сгустъ 1941 г. съ италианското въздухоплавателно дружество „Ала Литория“ — Римъ, за отдаване на експлоатация отсѣчката надъ българска земя отъ въздушната линия Римъ—Бриндизи—Тирана—Солунъ—София—Букурешъ.

Отъ Министерството на земедѣлството и тържавнитѣ имоти — предложение за одобрение XXIII постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 септемврий 1941 г., протоколъ № 153, относно зѣмщата паша на добитѣка въ Рило-Родопския и Пиринския краища.

Отъ Министерството на народното просвѣщение — законопроектъ за Висшето училище за тѣлесно възпитание.

Отъ Министерството на желѣзницитѣ, пошитѣ и телеграфитѣ — законопроектъ за допълнение на закона за уредба и управление на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища.

Минаваме къмъ дневния редъ.

Точка първа:

Одобрение на предложението за одобрение на царски укази № № 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително, всички отъ 1941 г.

Моля г-на докладчика на финансовата комисия да докладва.

Секретарь Стефанъ Багриловъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ проекторешението за одобрение на царски укази №№ 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително, всички отъ 1941 г.

Г-да народни представители! Презъ настоящата година, когато не заседаваше Камарата, се наложи освобождаването на нѣкои стоки отъ мита и пр., както и продължаването сроковетъ по нѣкои митнически декларации и манифести. Това се извърши съ постановления на Министерския съветъ, одобрени съ царски укази, както следва:

1. Съ 28. постановление на Министерския съветъ, отъ 2 септември т. г., протоколъ № 146, одобрено съ царски указъ № 119, отъ 6 септември сѣщата година, се разреши на Просвѣтния съюзъ въ София да отпечата своя професионаленъ органъ „Просвѣтно единство“, на 16 страници, съ формата на „Държавенъ вестникъ“.

2. Съ 13. постановление на Министерския съветъ, отъ 1 септември т. г., протоколъ № 145, одобрено съ царски указъ № 120, отъ 6 септември сѣщата година, се разреши на Парната пивоварна фабрика, акционерно дружество, въ гр. Скопие, да внесе безъ мито и други данъци и такси частъ отъ собствения си употребяванъ инвентаръ, съгласно представения описъ, останалъ при окупацията на Югославия въ сегашната сръбска територия.

3. Съ 5. постановление на Министерския съветъ, отъ 6 септември т. г., протоколъ № 148, одобрено съ царски указъ № 122, отъ 12 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ по временно вносни декларации, както следва: а) № 1863/2488, отъ 20 май 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ „Осмаръ“, о. о. дружество, с. Осмаръ, Преславско; б) № 2349/3012, отъ 31 май 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ кредитна кооперация „Орало“, с. Осмаръ, Преславско, и в) № 851/1275, отъ 27 януарий 1939 г., на Бургаската митница, подадена отъ Фархи & Геронъ, о. о. дружество, Пловдивъ.

4. Съ 10. постановление на Министерския съветъ, отъ 6 септември т. г., протоколъ № 148, одобрено съ царски указъ № 123, отъ 12 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ по временно вносни декларации, както следва: а) № 2665/3329, отъ 11 юний 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ „Плодъ“, акционерно дружество, София; б) № 1687/1811, отъ 18 май 1940 г., и № 3379/3491, отъ 16 юний сѣщата година, на Ломската митница, подадена отъ о. о. дружество „Александъръ Димитровъ“, с. Осмаръ, Преславско, и в) № 959/2898, отъ 30 май 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ Михаилъ Паскалевъ & с-ие, София, само по отношение 950 кгр. парафинъ, прехвърленъ върху „Орионъ“ — Раковски & с-ие, о. о. дружество, София.

5. Съ 30. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 124, отъ 21 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ, както следва: а) по антр. смѣтки № 4/53, отъ 10 августъ 1940 г., и № 5/54, отъ 11 августъ сѣщата година, на Русенската митница, издадени на Интересовата общность на Българската кожарска индустрия, акционерно дружество, Габрово; б) по манифести № 450/1, отъ 15 априлъ т. г., 465/8, отъ 24 априлъ сѣщата година, и № 467/1—12, отъ 25 априлъ сѣщата година, на Варненската митница и в) по временно вносни декларации № 639/724, отъ 20 юлий 1941 г., Свищовската митница, подадена отъ Българската земеделска и кооперативна банка, София, и № 2666/3332, отъ 14 юний 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ Н. Йотовъ & с-ие, о. о. дружество, София.

6. Съ 17. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 125, отъ 21 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ по временно вносни декларации, както следва: а) № 90/4999, отъ 28 февруарий 1938 г., на Варненската митница, подадена отъ „Езрако“ — българско акционерно дружество, София; б) № 2656/2735, отъ 21 юний 1940 г., на Ломската митница, подадена отъ Иванъ А. Поповъ, акционерно дружество, София, и в) № 2285/3368, отъ 1 октомври 1940 г., № 2296/3534, отъ 2 октомври сѣщата година, и № 2300/3532, отъ 4 октомври сѣщата година, на Пловдивската митница, подадена отъ Стоянъ С. Тевекелиевъ & с-ие, акционерно дружество, София.

7. Съ 31. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 126, отъ 21 септември сѣщата година, се продължи срокътъ за транзитиране багажа на съветската легация въ Бѣлградъ, приетъ въ Варненската митница, по манифестъ № 600, отъ 11 юний 1941 г.

8. Съ 16. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 127, отъ 21 септември сѣщата година, се освободи отъ заплащане вносни мита и други данъци и такси и пр. материалитъ и съоръженията, които Варненската градска община, респективно общинското стопанско предприятие за електроснабдяване и пр. ще внесе отъ чужбина за постройка на далекопроводитъ и отъ станциитъ въ района на термическата електрическа централа.

9. Съ 60. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 128, отъ 21 септември сѣщата година, се одобри, щото стокитъ, внасяни отъ Гърция и гръцкитъ острови срещу драхми, се освобождаватъ отъ вносно мито и други данъци и такси, както и режимътъ за продажбата на сѣщитъ въ страната.

10. Съ 59. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септември т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 129, отъ 21 септември сѣщата година, се разреши, щото вжглищата изнасяни отъ Сърската областъ и предназначени за нуждитъ на германскитъ окупационни войски въ Гърция, да се освобождаватъ отъ мито и други данъци и такси, гербъ и пр.

11. Съ 1. постановление на Министерския съветъ, отъ 15 септември т. г., протоколъ № 153, одобрено съ царски указъ № 131, отъ 21 септември сѣщата година, се продължи срокътъ по манифестъ № 1, отъ 9 юний 1941 г., на Скопската митница, относно 245 торби съ смокини, кгр. 10.000.

12. Съ 33. постановление на Министерския съветъ, отъ 19 септември т. г., протоколъ № 156, одобрено съ царски указъ № 132, отъ 24 септември сѣщата година, се разреши на Св. синодъ на Българската църква да внесе 5 тона хартия „бибелдрукарниръ“, форматъ 70/100 съ тегло на кв. метъръ 90 грама, безъ мито и други данъци и такси.

13. Съ 33. постановление на Министерския съветъ, отъ 24 септември т. г., протоколъ № 158, одобрено съ царски указъ № 133, отъ 27 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ по временно вносни декларации, както следва: а) № 35432/38354, отъ 26 ноември 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ атакло-българското експортно дружество — Гуардини & Фачинкани, акционерно дружество, София; б) № 17687/19293, отъ 15 юний 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ „Сервалъ Експортъ“, акционерно дружество, София; в) № 21599/25670, отъ 16 августъ 1939 г., на Столичната митница, подадена отъ Братя Ив. Балукчи. София, и г) № 3526/4379, отъ 22 юлий 1940 г., и № 3759/4825, отъ 5 августъ сѣщата година, на Русенската митница, подадена отъ Общинското стопанско предприятие за електроснабдяване, Русе.

14. Съ 9. постановление на Министерския съветъ, отъ 26 септември т. г., протоколъ № 160, одобрено съ царски указъ № 134, отъ 29 септември сѣщата година, се продължиха сроковетъ: а) по актове за констатирани липси № 85, отъ 12 мартъ тази година, и № 90, отъ 14 мартъ сѣщата година, на Бургаската митница, издадени срещу параходната агенция Г. Зеновичъ — Бурасъ; б) по вносна декларация № 9994/10266, отъ 5 априлъ 1941 г., на Столичната митница, подадена отъ Борисъ Ивановъ — София, за представяне свидетелство за мѣстопроизходъ, и в) по временно вносни декларации № 960/1673, отъ 25 априлъ 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ Игнавъ М. Димитровъ, София, и № 23621/25481, отъ 8 августъ 1940 г., на Столичната митница, подадена отъ „Плодъ“, акционерно дружество, София.

15. Съ 12. постановление на Министерския съветъ, отъ 30 септември т. г., протоколъ № 161, одобрено съ царски указъ № 135, отъ 4 октомври сѣщата година, се определи, щото общинскиятъ налогъ, при вноса на суровия гипсъ, да се събира по курсъ 1000%.

16. Съ 22. постановление на Министерския съветъ, отъ 2 октомври т. г., протоколъ № 163, одобрено съ царски указъ № 136, отъ 6 октомври сѣщата година, се продължиха сроковетъ: а) по манифестъ № 658, отъ 30 юний 1941 г., на Варненската митница, относно стоката, описана по транзитна декларация № 1310, отъ 4 септември сѣщата година, и б) по временно вносни декларации

№ 2351/3112, отъ 31 май 1940 г., на Русенската митница, подадена отъ Стойчо Вичевъ Стойчевъ, с. Осмаръ, Преславско.

17. Съ 29. постановление на Министерския съветъ, отъ 2 октомврий т. г., протоколъ № 163, одобрено съ царски указъ № 137, отъ 6 октомврий сжщата година, се разреши около 35.000 овце, 1.600 кози, 260 коне, 30.000 кгр. вълна, 10.000 кгр. кашкавалъ и 5.000/6.000 кгр. сирене, принадлежащи на скотовъдци-каракачани отъ гр. Крушево, да се допустнатъ за презимуване, като се освободятъ и отъ мита и пр.

18. Съ 28. постановление на Министерския съветъ, отъ 2 октомврий т. г., протоколъ № 163, одобрено съ царски указъ № 138, отъ 8 октомврий сжщата година, се разреши на германскитъ власти да изнесатъ дървенъ материалъ за бараки отъ Тракия за Гърция безъ заплащане мита и пр.

19. Съ 52. постановление на Министерския съветъ, отъ 12 септемврий т. г., протоколъ № 151, одобрено съ царски указъ № 139, отъ 8 октомврий сжщата година, се разрешава на Главната дирекция на българскитъ държавни желѣзници да извърши замѣната на около 7.400 кгр. стара медъ, срещу която да внесе меденъ тель, медни трѣби и медна котлярска ламарина, като износътъ и вносътъ на медъта и материалътъ се освободятъ отъ мита и пр. по който и да било законъ.

20. Съ 3. постановление на Министерския съветъ, отъ 7 октомврий т. г., протоколъ № 165, одобрено съ царски указъ № 140, отъ 11 октомврий сжщата година, се разреши на организацията на българскитъ желѣзничари и моряци да печататъ вестника „Желѣзничарски подеъмъ“ два пѣти месечно съ по 16 страници всѣки брой при форматъ 70/100, вмѣсто досега три пѣти месечно по 12 страници при сжщия форматъ.

21. Съ 9. постановление на Министерския съветъ, отъ 7 октомврий т. г., протоколъ № 165, одобрено съ царски указъ № 141, отъ 14 октомврий сжщата година, се разреши на германскитъ военни власти отъ гр. Лѣсковецъ да изнесатъ отъ присъединената частъ отъ Моравско 200 куб. метра дърва, които сж складираны на около 3 км. отъ граничната линия, като сжщитъ се освободятъ отъ мита, данѣци, гербъ и пр. събирани въ митницитъ.

22. Съ 30. постановление на Министерския съветъ, отъ 10 октомврий т. г., протоколъ № 167, одобрено съ царски указъ № 142, отъ 15 октомврий сжщата година, се разреши износътъ на единъ електромоторъ за Германия отъ германскитъ власти, безъ митнически формалности и безъ заплащане митни бѣрии, данѣци, гербъ и всѣкакви други такси.

23. Съ 12. постановление на Министерския съветъ, отъ 10 октомврий т. г., протоколъ № 167, одобрено съ царски указъ № 144, отъ 16 октомврий сжщата година, се разреши да се внесе отъ Общия съюзъ на занаятчийскитъ кооперации въ България 7.000 (седемъ хиляди) куб. метра дървенъ строителенъ материалъ отъ Румѣния, който да се внесе съ намалено вносно мито, такси, бѣрии и пр. на основание чл. 28 отъ закона за осигуряване снабдяването и регулиране на ценитъ.

24. Съ 24. постановление на Министерския съветъ, отъ 15 октомврий т. г., протоколъ № 169, одобрено съ царски указъ № 145, отъ 17 октомврий сжщата година, се одобри, щото разрешенитъ за износъ отъ акционерно дружество „Орелъ“, тютюнова фабрика, гр. Русе, за нуждитъ на германскитъ войски 10.000 кгр. експортни цигари да се освободятъ отъ таксата 5% фондъ „Земедѣлски пенсии“, 2% за Експортния институтъ и 3‰ фактуренъ гербъ, както и отъ всѣкакви други данѣци и такси по който и да било законъ.

25. Съ 21. постановление на Министерския съветъ, отъ 15 октомврий т. г., протоколъ № 169, одобрено съ царски указъ № 146, отъ 18 октомврий сжщата година, се разреши на Сдружението на финансовитъ служители въ България да отпечатва на обикновена вестникарска хартия дружествения органъ „Финансовъ подеъмъ“, като двуседмичникъ, въ формата на „Държавенъ вестникъ“, всѣки брой по 16 страници.

26. Съ 18. постановление на Министерския съветъ, отъ 21 октомврий т. г., протоколъ № 171, одобрено съ царски указъ № 147, отъ 24 октомврий сжщата година, се разреши изнасянето отъ страната хромова руда, предназначена за германското военно стопанство, да се освобождава отъ мита, данѣци, такси, гербъ и пр.

27. Съ 11. постановление на Министерския съветъ, отъ 21 октомврий т. г., протоколъ № 171, одобрено съ царски указъ № 148, отъ 24 октомврий сжщата година, се разреши на Министерството на войната, Орѣжейна инспек-

ция, да изнесе за Германия, за фирмата „Вафенверке-Брюкъ“ — 91 каси, кгр. 3328-500 бруто, съдържащи махихерови картечни патрони, за изпитание, като сжщитъ се освободятъ отъ заплащане на мита, данѣци и такси по който и да е законъ.

28. Съ 8. постановление на Министерския съветъ, отъ 21 октомврий т. г., протоколъ № 171, одобрено съ царски указъ № 149, отъ 24 октомврий сжщата година, се продължи съ три месеца предвидениятъ въ чл. 112 отъ закона за митницитъ тримесеченъ срокъ за транзитиране, новознасяне или обмитване за вносъ стокитъ, приети въ Варненската митница по манифестъ № 658, отъ 30 юний 1940 г., като сжщевременно се освободятъ и отъ магазинажъ до влагането имъ отъ магазинята на митницата.

Горнитъ царски укази подлежатъ на одобрение отъ Народното събрание, поради което, моля ви, г-да народни представители, да разгледате и, ако одобрите, да приемете представеното ви за целта проекторешение.

Гр. София, октомврий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ

ПРОЕКТОРЕШЕНИЕ

за одобрение на царски укази № № 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително, всички отъ 1941 г.

Одобряватъ се царски укази № № 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително, всички отъ 1941 г.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които одобряватъ решението за одобрение на царски укази № № 119, 120, 122 до 129, 131 до 142 и 144 до 149 включително, всички отъ 1941 г., моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка втора отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за облекчение на тютюновитъ кооперации — продължение на разискванията.

Има думата народниятъ представителъ г-нъ Сотиръ Яневъ.

Сотиръ Яневъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Азъ зная, че по настоящия законопроектъ едва ли ще се намѣри народенъ представителъ, който да бѣде въ опозиция. Убеденъ съмъ, че всички народни представители, които иматъ погледъ върху нашата тютюнова проблема и върху нашитъ тютюнови пазари, ще знаятъ да преценятъ решението на правителството и на министра на земедѣлието да се внесе този законопроектъ за облекчение на тютюновитъ кооперации. И въпрѣки това, ако вземамъ думата по този законопроектъ, то е, защото въ течение на 14 години бѣхъ единъ отъ ръководителитъ на тютюновитъ кооперации, познавамъ проблемата и много бихъ желалъ, когато Народното събрание ще вземе решение да облекчава тютюновитъ кооперации, да знае въ що се състои всѣщностъ тая проблема.

Азъ не бихъ желалъ да се мисли вънъ отъ Събранието и въ самото Събрание, че тукъ минава единъ законопроектъ, съ който се създаватъ нѣкакви особени привилегии на българскитъ тютюнови кооперации, или че се върши една работа, която нѣма оправдание отъ гледище на нашето тютюново стопанство. Следователно, моята задача е да кажа нѣколко думи по сжществу на въпроса, за да бѣде той цѣлостно освѣтленъ и, на второ мѣсто, по поводъ станалитъ разисквания и това, което говориха предшественитъ наши колеги въ връзка съ въпроситъ, по-вдигнати въ законопроекта, да кажа и азъ моето мнѣние по тѣхъ и особено по въпроса за тютюновия монополъ. Пристъпвамъ къмъ първия въпросъ, по който ще бѣда съвършено кратъкъ, както и по втория ще се мѣча да бѣда кратъкъ.

Г-да народни представители! Много важно е всѣщностъ народното представителство да знае какъвъ е обектътъ на този облекчителенъ законъ, за какви суми се касае и каква е системата на самия законопроектъ. Азъ нѣма да ви обременявамъ съ каквито и да било подробности, но ще ви кажа това, което е най-сжщественото и което трѣбва да се знае.

Касае се, г-да народни представители, за единъ общъ дългъ, който възлиза на 292.066.762 л. — една цифра, която азъ вземамъ отъ баланса на Българската земедѣлска и кооперативна банка. Това е общата сума на задълженията на тютюновитъ кооперации къмъ 31 декемврий 1940 г. Интересно е за насъ, въ връзка съ законопроекта, тази сума да бѣде анализирана, за да се види какъ тя се разпредѣля. Само нѣколко цифри сж необходими за това.

Касае се до облекчението на 17 действащи кооперации, чието задължение, главница и лихви, общо възлиза на 181.676.267 л. Към тях тръбва да се прибавят 19 тютюнови кооперации, които сж ликвидирани и сж престанали да действуват. Тяхното задължение възлиза на 98.482.945 л. Третото перо е на Съюза на тютюновите кооперации за стари реколти — едно задължение от 4.070.588 л. Това е цялата сума, г-да народни представители.

Този дълг, съгласно системата на законопроекта, се дѣли на две части: едната представлява главница, а другата представлява лихви. Преди да ви говоря за главницата и за лихвената част, азъ искамъ да дамъ още една малка подробност, за да свърша съ цифритѣ.

Интересно е за насъ да знаемъ какви сж тия задължения. Тия задължения сж следнитѣ. По личенъ кредитъ — което значи кредити, които сж отпускани на кооперациитѣ направо, като на колективъ, като на стопанско предприятие, възъ основа на дѣловата отговорност на членоветѣ, въ различнитѣ години и особено за годинитѣ преди 1930 г. — дългътъ възлиза на 120.564.830 л. Освенъ личния кредитъ, има: ипотеченъ кредитъ — за строежъ на тютюнови складове — по който цифрата на задължението възлиза на 25.990.919 л.; депо на портфейлъ — 7.912.881 л., и вариантенъ кредитъ, за стари реколти — 137.598.132 л.

Г-да народни представители! Това сж задълженията, които се водятъ въ Българската земеделска и кооперативна банка. Тия задължения иматъ главница, иматъ и лихви. Какво представлява главницата отъ общата сума? Главницата представлява кръгло 132 милиона лева, а лихвената частъ представлява 160 милиона лева. Съ други думи, тютюновитѣ кооперации сж използвали 132 милиона лева пари, които сж получили отъ каситѣ на Българската земеделска и кооперативна банка. Тия 132 милиона лева отъ времето на започване на кредитирането до 31 декември 1940 г. сж обременени съ лихви въ размѣръ 160 милиона лева.

Идва законопроектътъ, който усвоява принципа на раздѣлянето на този дългъ на главница и лихви, като, съгласно законопроекта, сѣдбата на главницата, като дългъ, се третира по единъ начинъ, а лихвата — по другъ начинъ. Главницата не се опрощава, съгласно законопроекта. Плащането на главницата, съгласно чл. 3, се разсрочва за 30 години; въ течение на 30 години тя трѣбва да бѣде плащана въ еднакви годишни рати, годишни вноски. Съ други думи, съгласно законопроекта на министра на земедѣлието, тютюновитѣ кооперации, които сж вземали 132 милиона лева отъ Българската земеделска и кооперативна банка, ще бѣдатъ длъжни чрезъ годишни вноски въ течение на 30 години да изплатятъ този дългъ. Това е, което може да се каже по въпроса за главницата.

По лихвената частъ на дълга, съгласно законопроекта, всѣщностъ се прави облекчението на кооперациитѣ. Въпроситѣ 160 милиона лева трѣбва да бѣдатъ опростени на тютюновитѣ кооперации, а кооперациитѣ отъ своя страна трѣбва да облекчатъ своитѣ членове.

Г-да народни представители! И тукъ всѣщностъ ние нѣмаме истинско опрощаване. Цѣлитъ законопроектъ е просто единъ модусъ, за да се поставятъ въ по-благоприятни условия кооперациитѣ. Но ако погледнемъ какво става съ лихвената частъ на дълга, веднага ни става ясно, че всѣщностъ истинско опрощаване на задълженията нѣма.

Лихвената частъ, съгласно законопроекта, подлежи на отнасяне въ една безлихвена смѣтка въ Българската земеделска и кооперативна банка, която смѣтка ще бѣде погасявана съ течение на времето по единъ установенъ начинъ, а именно чрезъ облагането съ такса отъ 50 стотинки до 1 л. на килограмъ тютюнитѣ, събирани отъ тютюновитѣ кооперации, отъ антрепозититѣ на Българската земеделска и кооперативна банка и отъ държавата, когато съответно банката бѣде натоварена съ специаленъ мандатъ, както е практиката досега. По тоя начинъ съ облагането съ такса отъ 50 ст. до единъ левъ на килограмъ, наспоредъ цената на тютюна, както е казано въ мотивитѣ на законопроекта, всѣка година ще бѣдатъ внасяни известни суми за намаляване на тая безлихвена смѣтка въ Земеделската банка, произхожда отъ лихвената частъ на задълженията на кооперациитѣ. Освенъ този начинъ, предвиждатъ се вноски — погашения и на известни суми, въ зависимостъ отъ размѣра на печалбитѣ на Българската земеделска и кооперативна банка — известна частъ отъ печалбитѣ, които ще погасяватъ сѣщия този безлихвенъ фондъ. И така, тия 160 милиона лева въ течение, да кажемъ, на 15 или 20 години ще бѣдатъ погасени, и Земеделската и кооперативна банка всѣщностъ нѣма да загуби абсолютно нищо отъ това, което

тя е дала, следъ като всички нейни вземания си оставатъ фактически олихвени въ пълния размѣръ. Това е законопроектътъ.

Сега, г-да народни представители, тукъ се повдигатъ още нѣкои въпроси, които сж въ връзка съ законопроекта и които азъ искамъ набързо да премина. Тукъ има единъ особено и важенъ въпросъ, който не е изясненъ въ законопроекта. Обърнете внимание върху редакцията на чл. 1. Тамъ сж говори за „реколти отъ 1924 до 1930 г. включително“. А има единични случаи въ нѣкои и други райони, въ които има задължения на нѣкои ликвидирани тютюнови кооперации и преди реколтата 1924 г. Азъ мисля, че законопроектътъ нѣма да загуби абсолютно нищо — тъй като не се касае дѣ едно истинско опрощаване, а имаме само единъ технически модусъ за разсрочване — да бѣде поправена тази „реколта 1924 г.“ наспоредъ случитѣ, които се набелязватъ, както е, напримеръ, съ Елжово, както е съ Борисовградъ и нѣкои други мѣста, като се приеме действието на закона отъ реколтата 1921 г.

Вториятъ въпросъ, който се повдига тукъ и който не е изясненъ споредъ мене, е, какво ще стане съ ония варантни задължения, които имаха членоветѣ-кооператори къмъ различнитѣ тютюнови кооперации, които варантни задължения сж прехвърлени къмъ Погасителната каса.

Г-да народни представители! Отъ тоя текстъ азъ не виждамъ отговора на въпроса, и ако той не бѣде достатъчно уясненъ, ние — респективно онзи, който прилага закона — можемъ да изпаднаемъ въ голѣми затруднения. И азъ мисля, че по този въпросъ трѣбва напълно, точно да се изяснимъ, да не остане празнота въ законопроекта и особено въ неговото прилагане.

Г-да народни представители! Вие виждате, че вариантнитѣ кредити, вариантнитѣ дългъ, който се визира въ случая — отъ 137.598.132 л. — представлява задължения, които въ по-голѣмата си частъ не сж индивидуализирани. Това сж задължения, дадени на отдѣлни производители, и понеже не сж индивидуализирани задължения, водятъ се, по смѣтитѣ на кооперациитѣ, като варантни и, следователно, тѣ ще се ползватъ отъ облекчението, въ смисълъ, че лихвитѣ ще отпадатъ и ще бѣде допълнително индивидуализирана само главницата, и производителитѣ длъжници ще получатъ облекчение — една разсрочка въ течение на 30 години. Съгласно чл. 4, ползуващитѣ се отъ настоящия законъ кооперации се задължаватъ да дадатъ сѣщитѣ облекчения на своитѣ членове. Тѣзи облекчения, значи, членоветѣ ще получатъ не само по отношение на колективното задължение, което е личенъ кредитъ, което е ипотеченъ кредитъ, но и по отношение на индивидуалнитѣ имъ задължения за различни стари реколти.

Г-да народни представители, ако ние приемемъ законопроекта въ тази редакция и изключимъ ония варантни задължения, които сж минали къмъ Погасителната каса по закона за облекчение на длъжницитѣ, ние всѣщностъ ще създадемъ една голѣма несправедливостъ чрезъ различно третиране на задълженията на онѣзи, които сж получили облекчение по закона за облекчение на длъжницитѣ, и на задълженията на онѣзи, които ще получатъ облекчение на основание на тоя законъ. Понеже, г-да народни представители, значителна частъ отъ задълженията на голѣмитѣ кооперации сж индивидуализирани — както е случаятъ съ „Асенова крепостъ“, както е случаятъ съ кооперацията въ Райково, както е случаятъ съ Пещерската кооперация, съ кооперацията „Бохча“ и др. — маса отъ тѣзи варантни задължения сж индивидуализирани, и хората сж натоварени съ много тежки задължения предъ Погасителната каса.

Максимално облекчение по закона за облекчение на длъжницитѣ, както ви е известно, бѣше 40% за селскитѣ стопани. Въ случая облекчението, което ние ще дадемъ на останалитѣ неиндивидуализирани варантни задължения, не е 40%, а е 60%, даже и повече: за нѣкои кооперации цифрата на лихвитѣ е много по-голѣма и, следователно, тѣзи на които досега не сж индивидуализирани задълженията, ще бѣдатъ при много по-благоприятенъ режимъ, каго длъжници, отколкото онѣзи, които сж прехвърлени къмъ Погасителната каса. По този начинъ на онѣзи тютюнопроизводителитѣ, които сж били най-добросъвестни, които сж били най-добри кооператори и които редица реколти сж внесли въ кооперацията — тѣ сж и най-задължени — на тѣзи хора фактически чрезъ закона за облекчение на длъжницитѣ се прави едно много малко и недостатъчно облекчение, когато на останалитѣ задълженията на които не сж индивидуализирани и които сж съ по-малки задължения, може би ще се даде по-голѣмо облекчение.

Азъ мисля, че това нищо трѣбва да се избѣгне по нѣкакъвъ начинъ. Наистина, г-да народни представители, мнѣнотию има и азъ ги виждамъ какви сж. Веднага ще ми се направи възражение: но тамъ, въ Погасителната каса,

ние имате една свършена облекчителна процедура; там имате оформени задължения, установени годишни плащания, поради което, ако отидем по пътя на една цялостна ревизия на задълженията към тютюновите кооперации от този характер, ние ще нагазимъ в една област, която ще ни създаде маса формалности и много мъчности.

Г-да народни представители! Азъ признавамъ тѣзи мъчнстии. Обаче мисля, че ние въ тая посока все пакъ трѣбва да направимъ нѣщо, защото известни сѫ случаи и на Министерството на земедѣлието, и на Българската земеделска и кооперативна банка, известни сѫ случаи и на народните представители отъ тютюновите райони, въ какво положение се намиратъ тѣзи задължения на тютюно-стопанитѣ предъ Погасителната каса. Азъ мога да засвидетелствувамъ това нѣщо, могатъ да го потвърдятъ и депутатитѣ отъ другитѣ райони, че най-тежко обремененитѣ производители, макаръ и облекчени по закона за длъжничитѣ, не сѫ редовни къмъ Погасителната каса, и се създава опасностъ, Погасителната каса да приложи закона и да прати червені известия на тѣзи длъжници, за да бждатъ тѣ екзекутирани и по тоя начинъ да бждатъ разсипани като земеделски стопани. Тая опасностъ е извънредно много голяма и, за да бждемъ справедливи, ние трѣбва да намеримъ модусъ, който да разреши интересувания ни въпросъ по единъ донѣкъде справедливъ начинъ. Азъ имамъ единъ такъвъ модусъ и си позволявамъ да го кажа и да помоля г-на министра да помисли върху него, та като дойдемъ въ комисията, да видимъ какво конкретно би могло да се направи.

Г-да народни представители! Азъ мисля, че тѣзи малки, дребни индивидуализирани задължения, които сѫ минали по закона за облекчение на длъжничитѣ, следъ като сѫ намалени съ 40% — това е облекчението на общо основание — и следъ като длъжничитѣ по тѣхъ иматъ възможностъ да платятъ една частъ съ облигации — това е втора възможностъ за намаляване на дълга имъ — следъ като дългътъ е сведенъ до едни минимални вноски, които сѫ поносими, не бива да се засѣгатъ. Ако ние възприемемъ друга база, ако ние приемемъ, да кажемъ, една база такава: всѣко индивидуализирано задължение по вариантъ за стари реколта отъ 1921 до 1930 г., което въ главница и лихви надхвърля, да кажемъ, 25.000 л., се ползува отъ облекчението на настоящия законъ и подлежи на ревизиране, по лична молба на заинтересувания — това ние ще отделимъ многобройнитѣ задължения подъ 25.000 л., цялостни задължения, значи, варианти, значи, главница и лихви, тѣ ще си останатъ на общо основание да се плащатъ въ облекчение имъ размѣръ отъ заинтересуванитѣ, а за всички задължения надъ 25.000 л. — ако бихме възприели тази база — ще дадемъ възможностъ за една ревизия, при която тѣ ще получатъ облагитѣ, които новиятъ законъ носи, предимствата, които той има въ сравнение съ общия облекчителенъ законъ. Ето това е модусътъ, който ще даде възможностъ на тежко обремененитѣ производители, особено тѣзи въ „Асенова крепостъ“, особено тѣзи въ Райково, до известна степенъ въ Дупница, въ Неврокопъ, въ Горна Джумая и други тютюнови кооперации, където имаме лични задължения по 150.000, 100.000, 80.000, 50.000 и пр., да получатъ облекчения. Тогава ние ще постигнемъ справедливостъ и ще успеемъ единъ пътъ завинаги тѣзи хора, като имъ дадемъ това, което, при сегашнитѣ условия, е възможно да получатъ.

Освенъ това, г-да народни представители, азъ искамъ да кажа още нѣколко думи върху останалитѣ членове отъ законопроекта и съ това ще изчерпя специалния въпросъ за текста на законопроекта.

Г-да народни представители! Азъ искамъ да обърна внимание върху редакцията на чл. 1. Намирамъ, че последната алинея на чл. 1 нѣма абсолютно никакъвъ смисълъ. Тя може да създаде известни недоразумения, неправилни тълкувания, споровъ, които нѣма да бждатъ отъ полза и които бихме могли да избѣгнемъ, ако заличимъ тази алинея.

Азъ бихъ препорѣчалъ, въ чл. 2 да направимъ още една корекция въ оная текстъ, където се говори, че „за установяване задълженията на кооперациитѣ Българската земеделска и кооперативна банка не е задължена да търси допълнителна отговорностъ на членоветѣ-кооператори.“ Нѣма нужда да кажемъ „не е задължена“ — не тази условна форма — а би трѣбвало да кажемъ, че тя „не търси“, и по този начинъ съ една по-точна редакция да избѣгнемъ нѣкои грапавичи и недоразумения.

Азъ бихъ си позволилъ да кажа две думи и по отношение втората алинея на чл. 3, където се казва: „Не се ползуватъ по настоящия законъ отъ облекчение ликвидирани вече съ спогодба между кооперациитѣ и Българската земеделска и кооперативна банка задължения,

било въ главницата, било въ лихвата.“ Г-да народни представители! Тоя текстъ за мене самия не е ясенъ — макаръ че много отъ тѣзи текстове, които сега виждамъ, които чета, сѫ писани преди 7-8 години лично отъ моята ръка, защото многократно сме занимавали българскитѣ правителства съ този проблемъ. Азъ не виждамъ тукъ какво се има собствено предвидъ, за какви спогодби става дума. Ако се касае за единъ-два конкретни случая, разбира се, ние бихме могли тѣхъ да ги кажемъ и да ги ликвидираме, но да не поставяме една обща формула, която може да създаде недоразумения, за да се влиза въ споръ, има ли спогодба, между Българската земеделска и кооперативна банка и дадена кооперация или нѣма спогодба, кое трѣбва да наричаме спогодба и кое не трѣбва да наричаме спогодба.

Въ втората алинея на чл. 4 е казано: „Всички действия и споразумения на кооперациитѣ, които противоречатъ на това постановление, се считатъ за несѣществувачи.“ И тукъ мисля, че трѣбва да се изясни, за кои несѣществувачи се касае, кои се иматъ предвидъ, за да се избѣгнатъ неясноти.

Г-да народни представители! Азъ одобрявамъ напълно чл. 6 и чл. 7 отъ законопроекта, смѣтайки, че всички кооперации, които получаватъ облекчения по настоящия законъ, иматъ, разбира се, и задължение за редовно плащане на ратитѣ. Несъмнено тукъ е принципътъ, който се прилага и по отношение на частнитѣ длъжници: както частниятъ длъжникъ, който не е редовенъ, губи правото за облекчението, които му се даватъ, така също и кооперациитѣ, ако не бждатъ редовни, могатъ да загубятъ правото за облекчение. Но за да бждатъ въ положение кооперациитѣ да посрещнатъ задълженията си по главницата, които задължения за нѣкои кооперативи нѣма да бждатъ малки, ще трѣбва да се помисли за тѣхната истинска стабилизация, да имъ се даде възможностъ да работятъ, за да могатъ, чрезъ работата, да посрещатъ тѣзи задължения.

Заслужава да се отбележи, че тютюновитѣ кооперации въ бъдеще, споредъ постановленията на тоя законопроектъ, ще увеличатъ своитѣ режийни разноски най-малко съ 1/2—2 л. на килограмъ тютюнъ. Отъ гдѣ ще взематъ тѣ да платятъ, да кажемъ, единия левъ на килограмъ, годишната рата по тѣхнитѣ задължения по личния кредитъ или по ипотечния кредитъ? Тѣ ще платятъ за смѣтка на производителитѣ. Кооперациитѣ, както знаете, не реализиратъ печалби. Да взематъ отъ бруто-приходъ, за да платятъ по 1 л. на килограмъ тютюнъ, това значи тоя левъ да легне върху самия производителъ. Ето едно неблагоприятствие за производителя да внася тютюна си въ кооперацията, защото тамъ ще плаща единъ старъ дългъ. Чрезъ тая вноска ще бжде освободена кооперацията отъ задължението ѝ по личния кредитъ и по вариантия. Но освенъ това кооперацията ще плаща допълнително по 50 ст. или 1 л. на килограмъ тютюнъ и за погашение на лихвената частъ на дълга, която остава къмъ Българската земеделска и кооперативна банка въ една нелихвена смѣтка — следователно, ставатъ 2 л. на килограмъ тютюнъ. Това е една сериозна вноска, доста значителна по размѣръ, която ще увеличи разносикитѣ на кооперативитѣ. И като е така, ще се открие самъ по себе си въпросътъ за стабилизацията на кооперативнитѣ предприятия, като се има предвидъ, че тѣ сѫ обременени, вънъ отъ другитѣ данъци, съ единъ изключителенъ фактически новъ данъкъ, който ще създаде по силата на този облекчителенъ законъ.

Г-да народни представители! Държавата въ случая нищо не губи. По този облекчителенъ законъ държавата не изнѣся нито една стотинка съ своята каса, въ различитѣ отъ закона за облекчение на задълженията. Вие знаете, че това, което Погасителната каса поема като задължение, се финансира отъ българския държавенъ бюджетъ. Следователно, облекченията, които тамъ дадохме и даваме, сѫ въ тежестъ на бюджета. Въ дадения случай по този облекчителенъ законъ, повтарямъ, държавата не внася нищо. Напротивъ, облекчението пада като тежестъ върху самитѣ тютюнопроизводители. И този законъ такъвъ, какъвто е, г-да народни представители, е по малко законъ за облекчение на тютюновитѣ кооперации, отколкото законъ за саниране кредититѣ на Българската земеделска и кооперативна банка. Ни не правимъ директна услуга на кооперациитѣ и на производителитѣ, а правимъ всъщностъ услуга на Българската земеделска и кооперативна банка, които замръзнали тютюнови кредити полска-полска ще бждатъ оживени, и ще ч спасимъ отъ загуби, които тя не би могла по другъ начинъ да покрие. Ето това е смисълътъ на законопроекта. Но за тютюновитѣ кооперации, които ще бждатъ поставени при такива тежки условия, ще остане една грижа на Министерството на земедѣлието и

на правителството, пък и на самата Земедѣлска и кооперативна банка, за да бъдат и тѣ санирани и реорганизирани.

Г-да народни представители! При условията, при които днес се намира нашият тютюнов пазар, ние трѣбва да отидемъ къмъ реорганизация на тютюновитѣ кооперации. Азъ смѣтамъ, че като ще бъдатъ обременени тѣ съ такива извънредни разходи по този законъ, биха могли да бъдатъ намалени: тѣхнитѣ режийни разноски чрезъ една реорганизация. И азъ смѣтамъ, че трѣбва да се отиде къмъ по-централистична система, която би спестила много отъ разходите, които сега се правятъ отъ отдѣлнитѣ управителни съвети, отъ отдѣлнитѣ дирекционни съвети, разходи, които се правятъ по покупки и т. н. Една реорганизация и една централизация на тютюновитѣ кооперации си остава абсолютна нужда на нашето тютюново стопанство, ако желаемъ въ този стопански секторъ да имаме организационна форма, която да постига целитѣ и задачите, които си набелязва. Изказвамъ пожеланието, въ тази посока да се направи нѣщо и съмъ на разположение, макаръ че съмъ излѣзълъ отъ тази срѣда, да поставя моя личенъ опитъ въ услуга на онѣзи, които биха взели подобна инициатива.

Съ това моятъ бележки по законопроекта сѫ приключени.

Позволете ми, обаче, въ нѣколко минути да се спра върху ония въпроси, които бѣха повдигнати тукъ отъ г-нъ Лазаръ Поповъ — въпроса за тютюновъ монополъ и нѣкои други въпроси, които си иматъ мѣстото да бъдатъ повдигнати въ връзка съ този законопроектъ. Азъ ще бѣда свършено кратъкъ.

Г-да народни представители! Въ връзка съ законопроекта за облекчение на тютюновитѣ кооперации тукъ се навлѣзе въ една друга областъ, въ условията на тютюновия пазаръ и се подхвърли идеята за реорганизация на този пазаръ чрезъ създаването на държавенъ тютюновъ монополъ. Въпросътъ, г-да народни представители, споредъ мене, е инцидентно сложенъ. Ние не сме въ положение този пътъ подробно да го изяснимъ, но азъ не искамъ да остава впечатление, че тукъ се подхвърля една нова идея, която Парламентътъ и тия, които сѫ взели думата по законопроекта за облекчение на тютюновитѣ кооперации, сѫ я оставили безъ внимание и безъ сериозно обсъждане. И затова азъ си позволявамъ да кажа нѣколко думи върху този въпросъ.

Г-да народни представители! Каква е днешната наша система на тютюнонѣтуване? Тя не е цѣлостно частно-търговска система, а е фактически една смѣсена система. Купуватъ или участвуватъ на тютюновия пазаръ и тютюновитѣ кооперации. Целта е тѣ да внесатъ корекция въ ценитѣ, да намалятъ разноснитѣ по манипулацията на тютюна и режийнитѣ разноски, да създадатъ самоинициатива въ тютюнопроизводителното население, да го въведатъ въ едно правилно разбиране на тютюновия проблемъ. Успоредно съ тѣхъ, обаче, купува и Земедѣлската банка по силата на постановления, които Министерскиятъ съветъ отъ нѣколко години взема. Количеството, което Земедѣлската банка купува отъ нѣколко години насамъ, действително значително влияе върху ценитѣ на тютюна на нашия вътрешенъ пазаръ. Това количество отъ 5, 6, 7 милиона килограма отъ реколтата не е малко. Имаме, значи, два коректива на частната търговска система. Разбира се, голѣмата частъ отъ тютюна се закупува отъ тютюновитѣ търговци. Върху това е излизало да се спори.

Г-да народни представители! Ние нѣмаме абсолютна свобода на тютюновата търговия и въ този моментъ, защото намѣсата на българската държава въ тютюнонѣтуването е твърде голѣма. Днесъ, благодарение намѣсата на държавата, сѫ регламентирани ценитѣ, по които се купува тютюнътъ отъ производителитѣ, установени сѫ съ главния купувачъ на българскитѣ тютюни срѣдни цени по райони, които срѣдни цени не може да промѣни нито кооперацията, нито Земедѣлската банка, нито частниятъ търговецъ. Това е единъ важенъ и основенъ въпросъ, въ който държавната намѣса има свой смисълъ. Установени сѫ, г-да народни представители, и разноснитѣ за манипулацията на тютюна. Имаме и регламентация на работническитѣ надници чрезъ колективнитѣ трудови договори. Тия колективни трудови договори сѫ дѣло на българската държава. Затова е изключенъ каквото и да било увеличение на манипулационнитѣ разноски. Установени сѫ данъци, които сѫ еднакви както за кооперацията, така сѫщо за частния търговецъ и за Земедѣлската банка. Като прибавимъ къмъ това, че всѣки договоръ за покупка, който частниятъ търговецъ, банката или кооперацията сключва съ тютюнопроизводителъ, става съобразно задължителния писменъ договоръ, изработенъ отъ държавата, въ който сѫ

отбелязани всички условия, при които става покупката, ние сме фактически предъ една голѣма, макаръ и непълна, регламентация на тютюновия пазаръ отъ страна на българската държава.

При това положение идва идеята за създаване на държавенъ монополъ. Г-да народни представители! Азъ принципино нѣмамъ нищо противъ държавния монополъ. И тогава, когато той би билъ сериозно поставенъ тукъ на разглеждане, възъ основа на подробни и всестранни проучвания, и стига да ми се види стопански по-целесъобразенъ, азъ бихъ го приелъ.

Но, г-да народни представители, пита се: каква целъ се поставя на единъ държавенъ монополъ? Г-нъ Лазаръ Поповъ, нашъ колега, отговори на този въпросъ по следния начинъ. Той каза, че чрезъ този държавенъ монополъ ще целимъ: първо, да повишимъ ценитѣ на производителитѣ и, второ, джолкото можахъ да разбера, да увеличимъ приходитѣ на българската държава.

Г-да народни представители! Около този въпросъ, за ценитѣ, трѣбва да бѣдемъ наясно. Може ли държавниятъ монополъ да увеличи ценитѣ на производителитѣ при сегашнитѣ условия?

Ангелъ Сивиновъ: Да диктува ценитѣ на външния пазаръ.

Сотиръ Яневъ: Г-да народни представители! Онѣзи, които сѫ боравили въ този браншъ, много добре знаятъ, че ценитѣ на нашия вътрешенъ тютюновъ пазаръ не се диктуватъ отъ насъ. Тѣ сѫ резултатъ на международната пазарна конюнктура и по-специално тѣ сѫ до известна степенъ, при нормални времена, зависими отъ ценитѣ, които се получаватъ за ориенталскитѣ тютюни, т. е. за тютюнитѣ на Гърция, Турция и България.

Г-да народни представители! Азъ ще съобща единъ фактъ, който не е новъ за онѣзи, които сѫ тютюнджии и които се интересуватъ отъ тютюновия браншъ. Тѣ е, че българскитѣ тютюнопроизводители — да говоримъ това, което е истина — получаватъ досега фактически по-високи срѣдни цени, отколкото получаватъ тютюнопроизводителитѣ въ Гърция и въ Турция. Въ Тракия, където и азъ ходихъ и се интересувахъ отъ тия цени, фактически ценитѣ на тамошнитѣ тютюни, изработвани отъ грѣцкото население и отчасти българското, сѫ по-ниски срѣдно съ 20-25%, ...

Ангелъ Сивиновъ: Макаръ че тютюнитѣ сѫ по-хубави отъ нашитѣ.

Сотиръ Яневъ: ... макаръ че известни произходи тютюни сѫ даже и по-добри — говоря само за джебелскитѣ тютюни, които бѣха въ бившата грѣцка територия.

Г-да народни представители! Тамошнитѣ тютюнопроизводители, които сега минаватъ въ пределитѣ на българската държава, ако биха били запазени сегашнитѣ цени у насъ, ще получатъ автоматично увеличение на ценитѣ отъ 20%. Азъ съ това искамъ да илюстрирамъ мисълта, че ценитѣ на нашитѣ тютюни, въ сравнение съ ценитѣ на грѣцкитѣ и турскитѣ, сѫ по-високи. Пита се: можемъ ли да отидемъ къмъ още по-голѣмо увеличение, трѣбва ли да стидемъ и можемъ ли да постигнемъ тази целъ чрезъ държавния монополъ?

Г-да народни представители! Че трѣбва да отидемъ по-нагоре, върху това нѣма защо да споримъ. Трѣбвало би. Ценитѣ, които получава нашиятъ тютюнопроизводителъ, далечъ не отговарятъ на индекса на поскупването на останалитѣ произведения и особено на индустриалнитѣ стоки. Повишението цената на тютюна не върви съ оня темпъ, съ който се увеличаватъ ценитѣ на продуктитѣ и предметитѣ, които нашиятъ тютюнопроизводителъ купува.

Ангелъ Сивиновъ: Това е така.

Сотиръ Яневъ: Ако имаме да изкажемъ пожелание и ако искаме да направимъ препорѣка на българското правителство, тя е: да се направи всичко, щото тази цена, която днесъ, която миналата година имаше тютюнътъ, да бѣде увеличена, доколкото това е възможно. Но азъ не си правя илюзии, г-да народни представители, че тя може да догони поскупването на живота. Ако имаме поскупване на живота отъ 35%, ние не можемъ въ никой случай да увеличимъ съ 35% цената на тютюна. Въ тази посока трѣбва да се направи нѣщо, което е възможно. Въпросътъ е: може ли държавниятъ монополъ да направи нѣщо повече отъ това, което днесъ се прави за повишение цената на тютюна? На този въпросъ азъ бихъ отговорилъ въ положителенъ смисълъ, ако имаме нормални условия за износъ на българскитѣ тютюни. Ако ние имаме повече

зарища, ако можехме да поддържахме нашите търговски връзки с Америка, да поддържахме нашите търговски връзки с северните страни, ако можехме да засилим нашия износ към Италия, ако можехме да завоюваме още повече египетския пазар — да, тогава един държавен монопол, при тази възможност за по-широки търговски връзки, би могъл да направи нещо повече. Но при положението, че всички пазари, които ние имаме при нормалните условия преди войната, днес липсват или са останали само няколко, и то ограничени, аз мисля, че държавният монопол няма да допринесе повече за увеличаването цената на тютюна, която получава тютюнопроизводителът, отколкото би могло да бъде увеличена чрез системата на преговори с търговските представители на Райха, която система е усвоена от българското правителство.

Г-да народни представители! Доколкото се простират моите сведения и доколкото зная развитието на този въпрос, аз съм твърде много доволен, че правителството, че министърът на търговията, както и министърът на земеделието и авиацията, всичко възможно за увеличение цената за тютюнопроизводителите, като, обаче, не бива да се забравя, че това увеличение има известни предели, известни граници, над които не бихме могли да отидем по понятни съображения, по съображения, които не са стопански и търговски, а са чисто политически. И което е най-радостно, най-утешително, то е, че това, което е постигнато в последната търговска спогодба, е една крачка напред за задоволяване на производителите. Доколкото се простират моите сведения, едно увеличение от 20% е издействувало, а чрез известни вътрешни комбинации би могло това увеличение за производителите от стара България да бъде и още по-голямо. Защото, по мое схващане, ние не можем, всичките възможни увеличения, които обективните условия ни позволяват, да ги дадем, да кажем, и на гръцките тютюнопроизводители в Тракия. Ние ще мислим преди всичко за българските тютюнопроизводители в старата България и Македония, а след това ще мислим за онези, които проявиха и едно антидържавно поведение спрямо нас. И аз се надявам, че по въпроса за цените ние ще направим нещо, което ще бъде по-добро от това, което е било миналата година, в съгласие с представителите на Райха. Можем ли чрез държавния монопол, при сегашната конюнктура — не говоря за нормално време — да увеличим приходите на държавата? По този въпрос аз стоя на становището, че ние не можем да увеличим приходите на държавата при сегашните условия. И ето ми основанията.

Г-да народни представители! Държавата днес взема под различни форми, по различни закони и закончета, които не искам да изброявам — тя е около 12 — кръгло 12 л. на килограм тютюн. Тези 12 л. правят една голяма цифра от няколко стотин милиона приходи на държавата — близо 500 милиона лева. Като прибавим и 700 милиона от тютюновия бандерол, значи, държавата получава от тютюна 1 милиард и 100-200 милиона лева годишно. Г-да народни представители! Ако при тази смислена система тютюновото стопанство дава на българската държава 1 милиард и 200 милиона лева, то, за да се оправдае един монопол, какъв приход трябва да искаме от този монопол? Ние трябва да гоним 2 милиарда лева чист приход. Да гоним 2 милиарда лева бихме могли при условие, ако монопола го направим не стопански монопол, т. е. ориентиран към интересите на производителската цена, и чрез него да целим повишението на тази цена, а фискален монопол. Направим ли го фискален, той се изключва от концепциите ни като хора, които желаем да създадем една система, която да бъде еднакво полезна за държавата и за производителя. И ето там е мъжнотията. При ограничените пазари, които имаме, и при невъзможността да увеличаваме цените според интереса на българските производители, който интерес трябва да бъде отправляващ за нас, аз питам: няма ли да създадем ние една търговска бюрократическа организация, чиито режийни разходи ще бъдат по-тежки, отколкото ние си ги представяме, и по този начин нито ще постигнем оная цел, която ни вдъхновява да дадем по-голяма цена на тютюнопроизводителите, нито пък ще можем да прибавим в касата на държавата нещо значително повече от това, което тя днес взема по тази система, която сега е в сила? Ето това е втората моя резерва относно идеята за държавен монопол при сегашните ненормални условия на нашия външен тютюнов пазар.

Третата пръчка, която не е малка и трябва да бъде преодоляна, когато дойде време да създаваме този моно-

пол, това е да се намърят необходимите капитали за финансирането на това предприятие.

Г-да народни представители! В тютюновата търговия са ангажирани средно 1½ милиарда лева годишно, а може би и повече. Вие знаете, че при тази система, по която днес се закупуват тютюните от частните търговци, която е задължителна до известна степен и за кооперациите, частният търговец или кооперацията трябва да има собствени средства 20%, а в някои случаи 25%, защото се касае не само до авансиране, а и до редица административни разходи, които в началния момент не се покриват от никъде. Г-да народни представители! Останалите 75% или 80% са чужди средства. Кой ги дава в настоящия случай? Дава ги преди всичко германският пазар, дават ги финансовите институти на Райха. Г-да народни представители! Ако имаме държавен тютюнов монопол, тези 80% трябва да ги намърим ние. Следователно, за да организирам монопола, трябва да имам оборотни средства в размер на 1½-2 милиарда лева, и тези оборотни средства не бива и не могат да бъдат дадени от касата на българската държава, нито да ги търсим в касите на Българската земеделска и кооперативна банка, която при тези средства, с които разполага, не е в положение да посрещне подобен грамаден разход, защото — това, което не е по моя вкус — Българската земеделска и кооперативна банка се е превърнала в втори джоб на българската държава. Аз не казвам, че това в всички случаи е погрешно, но положително е, че за нуждите на Българската земеделска банка, която има най-различни задачи, са необходими средства. Ако ние речем да ангажираме тези средства в тютюновия бранш, това ще рече да оставим на втори, трети и четвърти план маса други инициативи на българската държава. Въпросът за средствата, следователно, е също така важен въпрос. Преди да говорим за тютюновия монопол, ние трябва да мислим за намирането на тях средства.

Нашият колега г-н Лазар Попов каза: ние бихме могли да създадем една смислена система. Г-да народни представители! Една смислена система, в която ние бихме привлекли само наши национални капитали, местни български капитали, не е лека задача. Ако привлечем — както беше, да кажем, в турската режия — участието на чужди капитали в едно подобно национално предприятие, ние отваряме една опасна врата. Недейте забравя, че нашата финансова и стопанска мощ се крепи до голяма степен на българския тютюн. Ние не можем да създадем една организация на държавен монопол без оглед на ония задължения, които България ще има след сегашната война. Аз не бих препоръчал да изготвим едно финансово предприятие, което ще се нарече Български държавен тютюнов монопол, което да бъде един готов обект за залагане на едно или друго място. Г-да народни представители! Трябва да мислим и за утре и да не смѣтаме, че водата е толкова плитка, че можем с малко повдигнати гащи да я преминем. Въпросът е извънредно много сериозен. Смѣтам, че този въпрос, инцидентно повдигнат, заслужава щателно, основно проучване, и само когато резултатите са насърчителни, когато условията отгънват бъдеще благоприятни, само тогава ние бихме могли да отидем към държавен монопол, като бждем уверени, като имаме гаранцията, че с този монопол ще увеличим цените на тютюните за производителите, а същевременно ще можем да увеличим реално и приходите на българската държава. Такива условия, обаче, в този момент аз не виждам. И затова повдигането на този въпрос сега ми се вижда неумѣстно.

Още по-малко може да бъде убедителен аргументът, който се изтъква, че производителното население иска това. Г-да народни представители! Ние всички познаваме производителното население. Ние знаем, че всрѣд него се носи лозунгът, че разковничето за по-високи цени на тютюните се крие в една нова търговска форма. Аз зная, че лозунгът за държавен монопол е популярен, защото нашият производител няма ясна представа по какъв начин може да бъде проведен. Заради това тези хора — говоря за долу, не говоря за нашия колега г-н Лазар Попов — които смѣтат, че проблемата е най-проста, всъщност най-слабо са ориентирани върху нея. Тя фактически не я виждат. Тя гоня ефекти, вдига лозунги, за да създадат настроения,

Обаждайте се: Ясно е.

Сотир Янев: но практически тези лозунги не водят към нищо, дори могат да бъдат извънредно много пакостни.

Та, г-да народни представители, смътамъ, че българското Народно събрание по принципи съображения не може да бъде противъ държавния тютюновъ монополъ, но сегашната обстановка ни налага да отговоримъ, че този монополъ е абсолютно ненавремененъ. Този въпросъ трѣбва, както казахъ, да бъде основно проученъ, разчепканъ, всестранно разгледанъ, за да можемъ да достигнемъ до нѣщо.

Г-да народни представители! Що се отнася — още една минутка ще говоря — до печалбитѣ отъ тютюна, за които се говори и които създаватъ съблазнь, ще кажа, че и азъ сѣщо така смътамъ, че печалбитѣ на тютюноотърговците трѣбва да бъдатъ сведени до минимумъ, но това не може да стане само съ пожелание отъ наша страна. Има единъ човѣкъ, който е взелъ тази грижа да ги свежда до минимумъ. Това е финансовиятъ министъръ. (Оживление) Той отиде въ тази насока до такава степен на облагане, че и рисковетѣ, които има едно тютюново предприятие, не се покриватъ въ нѣкои случаи отъ печалбитѣ, които получава то, било то Земеделска банка, било тютюнова кооперация или частенъ търговецъ.

Г-да народни представители! Да бъдемъ наясно. Азъ не съмъ адвокатъ на никой тютюноотърговецъ и не съмъ тютюноотърговецъ, макаръ че съмъ израстналъ въ срѣдата на кооперативното тютюново движение. Азъ искамъ да бъда обективенъ и казвамъ: стига се е разказвала легендата, че тютюновитѣ предприятия се намиратъ въ нѣкогашното положение, въ което бѣха преди десетъ години, или преди 7-8 години. Днесъ тѣхнитѣ печалби сѣ сведени до наистина много умѣнени цифри. Ако има нѣщо, съ което се прави демагогия, то е, че тютюноотърговците печелятъ много. Разправятъ се всевъзможни нѣща и пр. и пр. Г-да народни представители! Тѣзи печалби днесъ не сѣ тайна, тѣ се контролиратъ. Като отида да видя смѣтките на една кооперация, контрагентъ на „Реестма“, азъ съмъ наясно какво е спечелила тя.

Азъ искамъ да отбележа сѣщо единъ обществено неприятенъ фактъ въ тази областъ. Той е, че и въ областта на тютюновата търговия навлѣзоха много нови тютюноотърговци. (Нѣкои народни представители ржкоплѣскаха). Въ разпредѣлянето на контингентитѣ и възлагането на различни представителства се усвои системата: ако едно лице е било само пушачъ, може да стане тютюноотърговецъ, щомъ има пари и връзки. Ако нѣкой-си е билъ вчера запалникъ, полковникъ, днесъ е шефъ на тютюнова фирма и пр. и пр. Криво да седимъ, право да сѣдимъ, тази работа дразни, тя е въ вреда на самата търговия.

Обсаждатъ се: Вѣрно.

Сотиръ Яневъ: Едно тютюново предприятие не може да се командува, както се командува полкъ или дивизия. Тютюновото предприятие е дейностъ, която не може да се възложи на единъ човѣкъ, който довчера е продавалъ семки. Въ тази областъ чрезъ разумна държавна контрола, съ внушения, които могатъ да бъдатъ направени по най-почтенъ и коректенъ начинъ на онѣзи, които сѣ наши държавни контрагенти и на чужди фирми, които купуватъ тютюни въ България, ние Сигме мога да измѣнимъ онова настроение, което се създава въ нѣкои български срѣди срещу така нареченитѣ нови тютюноотърговци, по нѣкога натравяни или препоръчвани на чуждитѣ фирми, купувачи на български тютюни. Въ тая насока има начини, има възможности българската държава да интервенира безъ да засѣга правата и интереситѣ на фирмата-купувачъ на български тютюни. Но нека да се знае, че свободна търговия и свободенъ грабежъ, какъто е имало въ миналото, днесъ нѣма и не може да има. (Ржкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Димитъръ Киревъ.

Моля г-да народнитѣ представители, които взематъ думата, да говорятъ по-конкретно. По всички проблеми, които интересуватъ стопанска България, не трѣбва да се държатъ реферати по единъ часъ. Азъ предупреждавамъ.

Георги Чалбуровъ: Трѣбваше първоначално да го кажете. Много късно е вече.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който ораторъ се отклони, ще се му отнема думата.

Димитъръ Киревъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Вземайки актъ отъ предупреждението на г-на председателя, ще бъда кратъкъ.

Предлаганиятъ ни законопроектъ за облекчение на тютюновитѣ кооперации всѣщностъ се отнася до облекчаване на тютюнопроизводителитѣ, които сѣ надъ 100 хиляди стопани, или 1/10 отъ българското земеделско население. Този законопроектъ не е случаенъ, не е изолиранъ, нито е плодъ на хрумвания. Той е частъ отъ цѣлата верига закони, влизащи въ цѣлостния планъ на правителствената политика, намѣрила съдействието и на Парламента за даване тласкъ на земеделското стопанство у насъ. Той е актъ на държавническа политика.

За всички ни е ясно, че само спокойниятъ човѣкъ е творчески способенъ. Днесъ, когато всички сили на нацията сѣ мобилизирани, когато всички сѣ призовани въ полето на творчеството, ние имаме върховния дългъ да разчистимъ нѣмъ отъ всичко, което спѣва творческитѣ способности на нашия народъ. Но грамадни задължения, като тия на тютюновитѣ кооперации, сѣ постоянни. Дамоклиевъ мечъ надъ засегнатитѣ земеделски стопани. Тѣхниятъ кредитъ е убитъ, убита е и тѣхната инициатива за ново творчество. Азъ зная случаи, тютюнопроизводители, които сѣ внесли тютюна си въ кооперацията, да не сѣ получили нито левъ авансъ и днесъ сѣ задължени да плащатъ десетки хиляди лева, защото разносикитѣ за манипулация на тютюнитѣ и лихвитѣ върху полученитѣ заеми сѣ толкова голѣми, че сумитѣ, които сѣ получили отъ продаденитѣ тютюни, не сѣ могли да ги покриятъ.

За кооперацията, за смисъла и ползата отъ нейното появяване и съществуване, нѣма защо да говоря. Затова най-добре говори вниманието, на което тя се радва верѣдъ народъ, правителство и Парламентъ. Кооперацията е извикана на животъ отъ самия животъ. Тя е плътъ отъ плътта и кръвъ отъ кръвта на самия народъ и затова тя носи въ себе си всички добродетели на нашия народъ. И ако всѣки има правото да защитава своя интересъ, още по-голѣмо право има тютюновиятъ производителъ да се защита. Чрезъ кооперирането се скѣпява разстоянието между производителъ и консуматора въ полза на единия и другия. Специално тютюновитѣ кооперации изникнаха следъ войната, т. е. отъ 1919 и 1920 г., тогава когато почти цѣлата тютюнова търговия у насъ бѣше въ ръцетѣ на чуждия капиталъ, на чуждитѣ фирми. И азъ нѣма да грѣша, ако подчертая, че единствениятъ чисто български тютюновъ фирми тогава бѣха кооперациитѣ и тѣ допринесоха колкото можаха за издигането на нашето тютюново производство, за доброто качество на тютюнитѣ и за постигане на по-висока цена за производителитѣ. Но едва преживѣли две-три години, тия кооперации се сблъскаха съ суровата действителностъ на лошия свѣтовенъ пазаръ на тютюна и трѣбваше да понесатъ тежки загуби. Този съдба сполетѣ тогава не само кооперациитѣ, но и много търговски тютюнови фирми. Този фактъ говори, че не може да се търси вината въ кооперациитѣ, да бъдатъ обвинени тѣ въ неподготвеностъ. Причинитѣ сѣ били непреодолими. Това е единъ обективенъ фактъ, който засѣга всички, които търгуватъ съ тютюни. Търговскитѣ фирми сѣ останалитѣ си капитали продължиха търговията и можаха постепено да си наваксамъ онова, което бѣха загубили. Не бѣше тѣй, обаче, за кооперациитѣ, които работѣха изключително съ кредити отъ Българската земеделска банка, и то олихвявани тежко навремето си, съ 14%. Ето повече отъ 15 години този въпросъ чака своето разрешение. Презъ гѣва време се изредиха редица правителства съ редъ програми и обещания, на тази трибуна се държеха речи и се даваха обещания, но нищо не се направи по този въпросъ. И трѣбваше да дочакаме днешното творческо правителство при XXV обикновено Народно събрание да даде разрешение на този въпросъ, което прези всичко е отъ полза за българския народъ и за българската държава. И ние можемъ да се радваме, че днесъ, както правителството, така и Парламентътъ иматъ въ грижитѣ си на първо мѣсто земеделска-стопанинъ и затуй не се констатира никаква опозиция по предлагания законопроектъ.

Задълженията на тютюновитѣ кооперации, за които се отнася настоящиятъ законопроектъ, споредъ списъка, който имамъ отъ Българската земеделска банка, къмъ 31 декемврий 1940 г. сѣ следнитѣ: „Асенова крепостъ“, Асеновградъ — 93.169.072 л.; „Бохча“, Горна-Джумая — 5.431.534 л.; „Тютюнова кооперация“, Дупница — 24.414.332 л.; „Македонски тютюни“, Неврокопъ — 8.223.775 л.; „Родопска яка“, Пазарджикъ — 11.293.626 л.; „Родопи“, Пещера — 4.357.938 л.; „Подемъ“, Пловдивъ — 2.567.683 л.; „Тракия“, Свиленградъ — 691.141 л.; „Български джебелъ“, Райково — 21.529.494 л.; „Балканъ“, Харманли — 3.184.382 л.; „Тютюнова кооперация“, Драганово — 6.813.270 л.; „Джебелъ“, Ардино — 13.403.310 л.; „Сдружение на тютюновитѣ производители“, Борисовградъ — 548.770 л.; „Районна тютюнова коопера-

ция", Варна — 9.486.457 л.; „Стипонъ“, Ихтиманъ — 356.155 л.; „Джебелъ“, Кърджали — 2.873.251 л.; „Балканъ“, Кърджали — 4.472.444 л.; „Джебелъ“, Нишевско, Кърджалийско — 4.130.228 л.; „Трудъ“, Мъглижъ, Казанлъшко — 374.084 л.; „Тютюновъ синдикатъ“, Ловечъ — 15.299.764 л.; „Съединение“, Нова-Загора — 4.894.412 л.; „Околийска тютюнова кооперация“, Панагюрище — 4.906.466 л.; „Пловдивска яка“, Пловдивъ — 1.770.381 л.; „Единство“, Провадия — 5.675.523 л.; „Българка“, Сливенъ — 728.724 л.; „Устино“, Устино, Пловдивско — 29.298 л.; „Тракия“, Устово, Смолянско — 304.331 л.; „Единство“, Хасково — 18.405.061 л.; „Тракия“, Чешмигерово, Асеновградско — 3.383.701 л.; „Спасение“, Шуменъ — 7.370.575 л. и „Съюзъ на тютюновитъ кооперации“ — 4.070.588 л. Или къмъ 30 декемврий 1940 г. е останалъ дългъ 284.159.800 л., а отъ тази сума, споредъ Земедѣлската банка, лихвитъ сѣ около 160 милиона лева и остава главница около 124.160.000 л. Тази сума е останала, следъ като отъ смѣткитъ на тютюновитъ кооперации сѣ приспаднати облигациитъ по закона за облекчение на дължницитъ. Както се каза и по-рано, по тия дѣла за облекчение на дължницитъ е дадено 40% облекчение, а лихвитъ, сѣ които сѣ били обложени заемитъ, дадени на тютюновитъ кооперации, възлизатъ кръгло на 77%. Значи, следъ облекчението, дадено по закона за облекчение на дължницитъ, пакъ остана една разлика отъ 37% въ вреда на тютюновитъ производители. Този въпросъ трѣбва да се има предвидъ въ комисията, за да могатъ и тия лихви да бѣдатъ опростени

Азъ моля както г-на министра, така и почитаемиѣ г-да народни представители при разглеждането въпроса въ комисията да се приеме не 1924 г., а 1922 г., защото азъ съмъ свидетелъ, че тютюни отъ реколтата 1922 г. се продадоха едни въ 1924 г., когато пазарътъ бѣше вече влошенъ, а други даже въ 1925 г. Азъ бѣхъ свидетелъ какъ единъ кооперативенъ тютюнъ бѣ продаденъ на една фирма по 48 л. кгр., а фирмата после, следъ като го държа нѣколко години, го даде почти на безценица.

Поддържамъ и моля да се възприеме това: да не се облагатъ само кооперативнитъ тютюни тютюнитъ на Земедѣлската банка и на държавата сѣ по 50 ст. и 1 л. на килограмъ, а да се обложатъ всички български тютюни, защото иначе тютюнонотърговцитъ ще иматъ предимството да купуватъ сѣ 1 л. по-скѣпо и ще бѣдатъ по-конкурентно-способни. Независимо отъ това днесъ вече членове на кооперациитъ сѣ други, не сѣ ония, които сѣ изгубили по-рано и, следователно, тѣзи, които ще има да внасятъ тютюни въ кооперациитъ, ще си направятъ смѣтка, дали трѣбва да предпочетатъ кооперациитъ и да загубятъ по 1 л. или да ги продадатъ на частни търговци. Новитъ членове на кооперациитъ нѣматъ никакъвъ грѣхъ да плашатъ задължения на старитъ. Затова уреждането на старитъ задължения трѣбва да легне върху цѣлото българско тютюнопроизводство. Това е и справедливо.

Следъ тия нѣколко думи, за да не ви отнемамъ повече време, азъ заявявамъ, че одобрявамъ законопроекта и ще го гласувамъ. Моля да бѣде гласуванъ и отъ почитаемото Народното събрание и да се изпрати въ комисията, където да се нанесатъ съответнитъ поправки, за да стане той наистина единъ реаленъ облекчителенъ законъ за тютюновитъ кооперации, респективно за тютюнопроизводителитъ — за 10% отъ българското земедѣлско население. (Ржкопѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Запрянь Клявковъ.

Запрянь Клявковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Предметъ на вашето внимание е законопроектътъ за облекчение на тютюновитъ кооперации у насъ. Когато българскиятъ земедѣлецъ-стопанинъ се завърна отъ войнитъ и си даде сражение на стопанския фронтъ, тютюновитъ кооперации се притекоха въ помощъ на тоя земедѣлецъ-стопанинъ. Сѣ тоя законопроектъ целимъ да стабилизираме тия стопански организации, да ги направимъ годни да служатъ на нашия народъ, оня народъ, който всички знаете, оня народъ, който, следъ като се върна отъ фронта, не се отчая, обаче се хвърли на стопанския фронтъ, за да произвежда и за да може да бѣде полезенъ на своята страна.

Азъ смѣтамъ, че тоя законопроектъ ще трѣбва да го поразширимъ, за да обхване и тютюновитъ реколти отъ 1922 и 1923 г. Азъ вчера получихъ едно писмо отъ моята колегия, сѣ което ме молятъ, тоя законопроектъ да бѣде разширенъ и да обхване и тия реколти. Уважаеми г-да народни представители! Азъ смѣтамъ, че ние тукъ не сме забравяли никога оиѣзи добри земедѣлци-стопани, на които имъ се приказваше отъ вѣжкѣде, че ще дойде червената

метла, за да очисти всички борчове, обаче тѣ не се поддадоха на това увѣщание. Тѣ сѣ убедили и днесъ, че могатъ да очакватъ облекчение само сѣ организираната държава, въ лицето на нейното правителство. Азъ смѣтамъ, че ние тукъ ще си изпълнимъ дълга, като разширимъ тоя законопроектъ и за реколтитъ 1922 и 1923 г. Всички знаете, че по закона за кооперациитъ отговарятъ членоветъ имъ и ония, които сѣ се хванали въ тия кооперации, тѣ отговарятъ днесъ предъ Земедѣлската банка сѣ имотитъ си.

Азъ апелирамъ предъ г-на министра на земедѣлието въ комисията да се разшири тоя законопроектъ, за да обхване и реколтитъ отъ 1922 г. и 1923 г. (Ржкопѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Георги Чалбуровъ.

Обаждатъ се: Нѣма го. Отказа се.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представителъ г-нъ Ангелъ Сивиновъ.

Ангелъ Сивиновъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Разглеждането на тоя законопроектъ отне доста много време. Азъ вземамъ думата само, за да помоля г-на министра на земедѣлието, преди да бѣде изпратенъ законопроектътъ въ комисията, да проучи на колко отъ членоветъ на тютюновитъ кооперации задълженията сѣ индивидуализирани и сѣ отишли въ Погасителната каса. Ако законопроектътъ бѣде приетъ така, както сега е внесенъ, азъ ви увѣрявамъ, че сѣ моята колегия, която е най-много засегната, поради това, че въ нея е била най-големата навремето тютюнова кооперация „Асенова крепостъ“, едва ли ще може да се облекчи положението на 2% отъ тамошното население, което е изключително тютюнопроизводително.

Азъ моля г-на министра на земедѣлието да се снабди сѣ тия сведения отъ Българската земедѣлска и кооперативна банка и да види, че въ моята колегия, която е отъ 20 села, което и село да вземемъ, всѣки селянинъ е въ Погасителната каса следъ тая катастрофа, която настѣпи следъ 1929 г. за тютюнитъ, и е задълженъ сѣ 200.000 л. „Асенова крепостъ“, която индивидуализира задълженията на членоветъ си, които излѣзоха отъ кооперацията, и на тия, които бѣха внесли тютюнитъ си на консигнация въ нея, имъ калкулира 77% лихви по решение на общото събрание.

Следователно, ако тоя законопроектъ не обхване индивидуализиранитъ задължения, които сѣ въ Погасителната каса, ще облекчи положението на тютюновитъ кооперации, но на производителитъ нѣма да даде никакво облекчение.

Азъ моля г-на министра на земедѣлието, преди законопроектътъ да бѣде изпратенъ въ комисията, да провери колко членове на „Асенова крепостъ“, които бѣха десетки хиляди души, сѣ днесъ членове на „Асенова крепостъ“ и колко сѣ въ Погасителната каса сѣ задължения отъ 50.000 до 250.000 л. поради катастрофата сѣ „Асенова крепостъ“. Това е единъ много тежъкъ и боленъ въпросъ за нашето селско стопанство, и ако ние не го разрешимъ така, както се поиска отъ преждеговорившитъ, нѣма да постигнемъ никакво облекчение на тютюновитъ кооперации, респективно на земедѣлцитъ-стопани, които се занимаватъ сѣ производство на тютюнъ. И азъ се надѣвамъ, че г-нъ министърътъ на земедѣлието, който всѣкога е държалъ да се оживи нашето земедѣлско стопанство, ще направи всичко възможно, законопроектътъ да засегне и индивидуализиранитъ задължения, които сѣ сега въ Погасителната каса. Така ще дадемъ истинско облекчение на земедѣлскитъ стопани, които произвеждатъ тютюнъ.

Ще гласувамъ законопроекта, защото съмъ увѣренъ, че въ комисията ще се направятъ необходимитъ поправки, диктувани се отъ днешното положение на нашия земедѣлецъ-стопанинъ, който произвежда тютюнъ. (Ржкопѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Списъкътъ на записанитъ оратори се изчерпи.

Има думата г-нъ министърътъ на земедѣлието и държавнитъ имоти.

Министъръ Димитъръ Кушевъ: Г-да народни представители! Законопроектътъ за облекчение на тютюновитъ кооперации даде поводъ, много отъ г-да народнитъ представители да се изкажатъ твърде вестно по тютюновата проблема у насъ. Азъ съмъ много благодаренъ за изказанитъ мисли, особено защото тѣ бѣха изказани сѣ голяма компетентност. Всичко говорено ще бѣде взето подъ внимание при уреждане проблемата за нашитъ тютюни.

Г-да народни представители! Както се каза и отъ трибуната, тютюновото производство въ нашата страна е отъ много голѣмо значение за напредѣка на нашето селско стопанство. Особено сега, когато се включиха новитѣ български земи, където има твърде много тютюни, ние трѣбва да различимъ пътя за напредѣка на този отрасълъ въ нашата страна. Та виждате колко своевременно е подета тая инициатива, да се облекчатъ тютюновитѣ кооперации — инициатива, която е могла да бѣде твърде отдавна подета, и тѣзи кооперации сега да се намѣрѣха въ добро състояние.

За голѣмо съжаление, макаръ че въпроситѣ, които е имало да се уреждатъ въ миналото, сѣ били по-малко, отколкото сега, ние не оставяме въпроса за нашитѣ тютюни неуреденъ, защото безъ уреждането на тютюнопроизводството въ нашата страна, безъ стабилизиране на тютюновитѣ кооперации, безъ саниране на тютюновитѣ кооперации, които сѣ затруднени, ние не можемъ да имаме успѣхъ.

Въ Министерството на земедѣлието знаемъ много добре това, защото въ нашата дейностъ за подобрене тютюновото производство главно участие взематъ тютюновитѣ кооперации. Ние имаме твърде хубави институти, въ които вече се работи съ успѣхъ отъ нашитѣ учени и агрономи за създаването на сортови семена, за отглеждането на тютюнови разсади, за сушенето на тютюнитѣ. Нашата дейностъ е най-добре подпомагана отъ тютюновитѣ кооперации, въ които сѣ обикновено най-добритѣ стопани тютюнопроизводители. И когато ние искаме да прокараме единъ планъ за напредѣка на нашето земедѣлско стопанство, единъ голѣмъ дѣлъ отъ което е тютюнопроизводството, какво бихме могли ние да направимъ само съ агитациитѣ на Министерството на земедѣлието или само съ нашитѣ опитни институти, които се увеличиха съ заемането на новитѣ земи съ единъ голѣмъ тютюновъ институтъ въ Прилепъ и съ другъ въ Драма? Ние не бихме могли да успѣемъ, ако самото население, обединено главно въ тютюновитѣ кооперации, не подеме нашитѣ идеи и не ги приложи на практика.

Затова ние искаме да облекчимъ, да санираме тютюновитѣ кооперации. Въ случая особени облекчения нѣма, както и вие констатирахте, а една самопомощъ се търси отъ страна на онѣзи тютюнопроизводители, които сѣ въ кооперациитѣ и които даватъ своитѣ тютюни на Земедѣлската банка. Ние оставяме една голѣма частъ отъ тютюнопроизводителитѣ незащегнати, макаръ че би било много полезно да облекчимъ всички тютюнопроизводители. Ние, обаче, се ограничаваме въ скромното желание на самитѣ кооперации и засѣгаме само онѣзи тютюнопроизводители, които се ползватъ отъ закрилата на държавата чрезъ изкупуване тютюнитѣ имъ отъ кооперациитѣ и Земедѣлската банка. При това изкупуване тѣ печелятъ една придобивка — повишаване ценитѣ на тютюнитѣ. Ние искаме, облагодетелствуванитѣ нови тютюнопроизводители да помогнатъ на тютюновитѣ кооперации, които бѣха първи пионери следъ войната за трасиране новия пътъ на тютюнопроизводството и на тютюновата търговия. Тогава тѣ като първи пионери имаха нещастieto да дадатъ жертви, да бѣждатъ ударени отъ стопанската криза, а въ нѣкои случаи да бѣждатъ засегнати отъ несполучливата деятельность на тѣхнитѣ управители съвети. Ние искаме да санираме, да стабилизираме тия кооперации, за да продължатъ тѣ своята дейностъ, съ която да подпомогнатъ нашата цѣлостна работа за подобрене поминѣка на селскитѣ стопани.

Г-да народни представители! Положението на нашитѣ тютюнопроизводители е твърде затруднено и поради туй, че тѣ разполагатъ съ много малко земя, а съ много работни рѣце, които ще трѣбва да търсятъ отъ тая малко земя своето препитание. За въ бѣдеще имаме единъ голѣмъ планъ — да увеличимъ и закрѣглимъ земята на земедѣлскитѣ стопанства, за да бѣждатъ тѣ жизнеспособни и да оползотворятъ по-добре труда на селскитѣ семейства. Тогава вече и въпросътъ за тютюна ще бѣде по-лесенъ за разрешаване.

Вие повдигнахте голѣмия въпросъ, който е въ връзка съ тютюнопроизводството — въпросътъ за тютюновата търговия. Ние не можемъ да изоставимъ тютюновата търговия, и тя никога не е била изоставяна отъ държавата. Г-нъ Сотиръ Яневъ разгледа много сполучливо тоя въпросъ. Ние имаме една смѣсена система и докато не се убедимъ окончателно, че една нова система ще даде стопроцентови резултати, не бихме могли да се откажемъ отъ сега съществуващата. Вървейки по тоя пътъ, ние различаваме затрудненията на тютюновитѣ кооперации. Съ съдействието на държавата, чрезъ Българската земедѣлска и кооперативна банка, ще облекчимъ положението на тютюнопроизводителитѣ.

Презъ изтеклата година, въ началото на пролѣтъта, имаме случай да ви покажемъ до каква степенъ може да достигне съдействието на държавата за облекчаване положението на тютюнопроизводителитѣ. Вие всички, които сте отъ тютюновитѣ райони, дадохте вашата подкрепа за правилно провеждане на това съдействие. Ние можахме действително съ успѣхъ да защитимъ интереситѣ на тютюнопроизводителитѣ, за което производителитѣ сѣ много благодарни на българското правителство и на българския Парламентъ, който своевременно прие подходящи законоположения.

Азъ моля, г-да народни представители, да приемете предложението законопроекта, като бѣждете увѣрени, че въ комисията ще се направятъ нѣкои поправки, но въ никакъ случай нѣма да се отклонимъ отъ основния принципъ на законопроекта — самопомощта на тютюнопроизводителитѣ. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за облекчаване тютюновитѣ кооперации, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме на точка трета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия.

Понеже законопроектътъ е дълъгъ, който приематъ да се прочетатъ само мотивитѣ къмъ законопроекта, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва.

Докладчикъ Стефанъ Караивановъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия.

Г-да народни представители! Наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия и най-вече глава I отъ смѣния, която урежда положението на оседналитѣ търговци въ страната, се издадоха, за да уредятъ за пръвъ пътъ у насъ упражняването на търговско занаятие. Като пръвъ опитъ, въ закона се констатираха при прилагането му известни непълноти и несъобразности, отстраняването на които се налага. Затова въпросътъ за измѣнението и допълнението на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия бѣше сложенъ на разглеждане на два пъти въ Висшия търговски съветъ (заседания отъ 11—14 априлъ и на 23 и 24 декемврий 1938 г.), въ които участвуватъ както представителни на търговското съсловие, така и на търговско-индустриалнитѣ камари въ страната.

Висшиятъ търговски съветъ и въ двѣтѣ си сесии, състояли се отъ 11 до 14 априлъ и на 23 и 24 декемврий 1938 г., реши, че се налагатъ известни измѣнения и допълнения на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия. Възъ основа на тѣзи мнения на Висшия търговски съветъ е изготвенъ законопроектътъ за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия.

Г-да народни представители! Що се отнася да самитѣ промѣни въ сегашния текстъ на закона и мотивитѣ и съображенията, които сѣ ги наложили, тѣ сѣ следнитѣ:

§ 1. Измѣня се наново досегашниятъ членъ 1 отъ закона въ следния смисълъ:

а) въвеждане искането на разрешителни не само за заведенията за продажба на стоки и държането на хотели и ханове, но и за упражняването на каквото и да е друго занаятие, считано за търговско по закона за професионалнитѣ организации (чл. 1, алинеи първа и втора). Съ това се идва насреща на искането на цѣлото търговско съсловие, както и на търговско-индустриалнитѣ камари, да се регламентира упражняването на всички търговски занаятия. Ако въ досегашния текстъ на закона останалитѣ търговски занаятия, извънъ продажбата на стоки отъ магазини и държането на хотели, не бѣше уредено, причината бѣше, че се желаеше първо да се уреди положението на търговцитѣ-дюканджии, та следъ това да се пристѣпни къмъ регламентиране и на останалитѣ търговски дейности;

б) урежда се положението на полузанаятчиитѣ и производителитѣ на овошия, зеленчуци и цвѣтя, които продаватъ само собственото си производство (пунктъ 2 отъ чл. 1). Досега полузанаятчиитѣ се третираха (по аналогия) като занаятчиитѣ, докато производителитѣ на овошия, зеленчуци и цвѣтя трѣбваше да се снабдяватъ на общо основание съ разрешителни за търгуване, даже и когато прода-

ват само собственото си производство. Тъй нѣмаха нужда отъ разрешително само въ случая, когато продаваха производството си чрезъ производителни кооперации. Понеже досегашното ограничение на закона на производителитѣ на селско-стопански произведения (овощия, зеленчуци и дрѣвта) се намѣри за извънредно тежко — дава се право на тѣзи производители да продаватъ собственото си производство, макаръ и въ отдѣлно отъ мѣстото на производството имъ търговско заведение, безъ да се снабдяватъ съ разрешително за търгуване, но при условието, че търговското заведение ще се намира въ общината, дѣто става производството;

в) урежда се положението на занаятчиитѣ, които иматъ отдѣлни отъ работилницитѣ имъ магазини (пунктъ 2 отъ чл. 1), въ смисълъ да могатъ да иматъ, безъ да се снабдяватъ съ специално разрешително, най-много единъ магазинъ;

г) освобождаватъ се отъ задължението да се снабдяватъ съ разрешително издателитѣ и разпространителитѣ на собствени произведения (пунктъ 7 отъ чл. 1);

д) регламентира се разнасянето и продажбата на стоки чрезъ коли и камиони (забележка II къмъ чл. 1);

е) останалитѣ разпоредби на чл. 1 (пунктове 1, 3, 4, 5 и 6 и забележка I) оставатъ досегашнитѣ.

§ 2. Измѣня се чл. 2 отъ закона въ смисълъ, разрешителнитѣ за търгуване да се издаватъ само отъ търговско-индустриалнитѣ камари, а не и отъ общинитѣ.

Това измѣнение се прави по искането на търговско-индустриалнитѣ камари, възприето и отъ службитѣ при повѣреното ми министерство, главно поради следнитѣ съображения:

Ако за заваренитѣ търговци се налагаше да се възложи и на общинитѣ издаването на разрешителни, поради извънредно голѣмия брой търговци — за новитѣ търговци, които сѣ сравнително малък брой, може да се въведе издаването на разрешителнитѣ да става само отъ търговско-индустриалнитѣ камари, за да може да има единство и правилно прилагане на закона, тъй като отъ досегашната практика се установи, че въ общинитѣ ставатъ извънредно голѣми грѣшки при издаването на разрешителнитѣ.

Съ оставането на специалната комисиия, въ която участвуватъ представители на общото и на съответното клоново търговско сдружение въ седалищния градъ на камарата, се запазва прѣкъ контактъ между търговскитѣ организации и търговцитѣ и се дава възможностъ за участие на търговското съсловие при издаването на разрешителнитѣ.

Съ цель за по-ефикасенъ контролъ, съ огледъ и на сключенитѣ между България и чуждитѣ държави спогодби, се въвежда издаването на разрешителнитѣ за търгуване на чуждитѣ поданици да става отъ министъра на търговията, промишлеността и труда.

§ 3. Дава се по-добра редакция отъ досегашната на чл. 3, пунктъ 3, като се изключва кражбата, наказуема по чл. 314 отъ наказателния законъ, тъй като се намѣри, че е извънредно тежко да бѣде лишавано отъ правото да търгува за цѣлъ животъ лице, което случайно е било осмѣждано, повечето пъти условно, за нѣкоя дребна кражба по чл. 314 отъ наказателния законъ.

§ 4, 7 и 6. — Урежда се положението за правата на лицата отъ български произходъ въ новоприсъединенитѣ къмъ царството земи за откриване на търговски заведения и се вписва въ закона съществуващата по закона за Общия съюзъ на запасното войнство привилегия.

§ 5 и 6. — Прави се редакционна поправка въ чл. 4 отъ закона и се въвежда задължението за пълномощника да бѣде въ населеното мѣсто, където е рѣководеното отъ него търговско заведение, защото се констатираха случаи на назначаване пълномощници съ мѣстожителство вънъ отъ населеното мѣсто, дѣто се намира рѣководното търговско заведение.

§ 7. Прави се главно едно измѣнение на чл. 5 отъ закона въ смисълъ, да се уреди въпросътъ за практиката на производителитѣ, както и да се направятъ нѣкои редакционни поправки и се намаляватъ малко сроковетѣ на стажа.

§ 8. Кorigира се чл. 6, алинея първа, отъ закона (въ съгласие съ проектираното измѣнение на чл. 2 отъ закона), въ смисълъ, молбата за разрешително да се подава до председателя на търговско-индустриалната камара, а не и до общината.

§ 9. Предвидъ на констатирани неоправдани забавяния или отказвания да се издаде удостоверение за търговска практика, предвижда се възможностъ за обжалване

отказа на търговскитѣ сдружения да издаватъ удостоверения за търговска практика.

§ 10. Кorigира се, съ цель за по-голѣма яснота, забележка I къмъ чл. 7 отъ закона, относно случаятъ, когато се подава молба за искане разрешително отъ юридическо лице. Споредъ досегашния текстъ на закона, искаше се да се представятъ документитѣ за това, че отговарятъ на условията на закона директоритѣ на дружеството и членъ-делегатътъ на управителния съветъ. Понеже се констатира, че не всички дружества иматъ директоръ или членъ-делегатъ, на забележка I на чл. 7 се дава една редакция въ смисълъ, че документитѣ за това, че отговарятъ на условията на закона, трѣбва да се представятъ за две лица, които могатъ да бѣдатъ било членове на управителния съветъ, било единъ членъ на управителния съветъ и единъ директоръ или прокуристъ.

§ 11. Допълва се редакцията на чл. 8 отъ закона въ смисълъ, да се поясни, че когато се открива търговско заведение, рѣководено отъ пълномощникъ, трѣбва да се представятъ къмъ молбата за искане разрешително както документитѣ по чл. 7 отъ закона за собственика на търговско заведение, така и документитѣ по чл. 7, точка 1-5, за пълномощника — за да се даде една редакция на закона, отговаряща на досегашното му прилагане.

§ 12. Правятъ се измѣнения въ чл. 10 въ връзка съ проектираното измѣнение на чл. 2 — разрешителнитѣ да се издаватъ само отъ търговско-индустриалнитѣ камари.

Забележката къмъ чл. 10, съ която се облекчаватъ пострадалитѣ отъ войнитѣ да се снабдяватъ съ разрешителни за времето, когато се ползватъ отъ привилегията по чл. 11 отъ наредбата-законъ за подпомагане пострадалитѣ отъ войнитѣ, се запазва.

§ 14 и 15. Измѣнятъ се чл. 13, алинея първа, и чл. 14, алинея трета, отъ закона въ връзка съ въвеждането разрешителнитѣ да се издаватъ само отъ търговско-индустриалнитѣ камари.

§ 17. Създава се новъ членъ 14-а, съ който се урежда положението на заваренитѣ лица, упражняващи друго търговско занятие, освенъ продажбата на стоки, по начинъ, както това е уредено съ чл. 14 отъ закона за заваренитѣ търговци, занимаващи се съ продажба на стоки.

§ 18. Добавя се нова алинея въ чл. 15 отъ закона въ връзка съ разширение действието му върху всички търговски занятия.

§ 19. Предвидъ прехвърлянето цѣлата работа по издаването на разрешителнитѣ върху търговско-индустриалнитѣ камари, коригира се съответно чл. 22 отъ закона, като се предвижда затваряне на търговското заведение по административенъ редъ за лица, които сѣ открили такива безъ нуждното разрешително.

§ 20. Предвидъ прехвърлянето цѣлата работа по издаването на разрешителнитѣ върху търговско-индустриалнитѣ камари, коригира се съответно чл. 23, като размѣрътъ на максималната необжалваема глоба се намалява отъ 1000 л. на 500 л., а максималната глоба се увеличи отъ 10.000 на 100.000 л.

§ 21. Допълва се чл. 24 отъ закона въ смисълъ, да се въведатъ известни санкции спрямо рѣководнитѣ тѣла на търговскитѣ сдружения, когато безъ законно основание отказватъ да предаватъ разрешителнитѣ на търговцитѣ, както и спрямо органитѣ на общинитѣ, които не даватъ исканото имъ съдействие за прилагането на закона.

§ 22. Допълва се чл. 27, буква „а“, въ смисълъ, производителитѣ да установятъ това си качество съ удостоверение отъ общината, за да се избѣгнатъ много честитѣ случаи, когато като производители се представятъ разни закупници, които сѣ вслѣдствие амбулантни търговци, но се изплъзватъ отъ задължението на закона да се снабдяватъ съ разрешително.

§ 23. Прибавя се къмъ чл. 27 нова буква „г“, за да се освободятъ отъ задължението да се снабдяватъ съ разрешителни продавачитѣ на вестници и списания.

§ 24. Прави се промѣна въ алинея първа на чл. 29 въ смисълъ, по принципъ за всички стоки разрешителнитѣ за амбулантна търговия да се издаватъ отъ търговско-индустриалнитѣ камари, а отъ общинитѣ да се издаватъ разрешителнитѣ за видоветѣ амбулантна търговия, изброени въ чл. 29 отъ закона, само въ този случай, когато лицето желае да търгува само въ района на дадена община. При това положение и за стокитѣ, изброени въ чл. 29, ще могатъ да се издаватъ разрешителни отъ търговско-индустриалнитѣ камари, като ще се даде възможностъ на амбулантнитѣ търговци да търгуватъ въ единъ по-голѣмъ районъ.

§ 25. Кorigира се чл. 29, пункт 1, отъ закона въ смисълъ, продавачитъ на разностъ на разни дребни предмети да могатъ да се снабдяватъ — при по-лека процедура — съ разрешителни отъ съответната община, вмѣсто отъ търговско-индустриалнитъ камари.

§ 26. Прибавя се къмъ чл. 31 отъ закона една забележка, съ която се урежда положението на така нареченитъ „кърджии“, за да не имъ се прѣчи да търгуватъ изъ цѣлото царство.

§ 27. Допълва се чл. 32 отъ закона, за да се предвиди възможностъ за обжалване, когато търговско-индустриалната камара или общината откажатъ да издаватъ исканото разрешително за амбулантна търговия.

§ 28 и 29. Предвижда се срокъ, въ който трѣбва да се подаватъ молбитъ за подновяване на разрешителнитъ, тъй като досега този въпросъ не бѣше уреденъ.

§ 30. Допуска се, по изключение, търговцитъ на плодове и зеленчуци, на които дюкянитъ се намиратъ на пазарни мѣста, да поставятъ сергии предъ дюкянитъ си въ пазаренъ день, за да се избѣгнатъ оплакванията, които съществуватъ отъ прекалената строгостъ на закона.

§ 31. Прибавя се въ края на алинея трета отъ чл. 45 разпоредба, съ която се урежда положението и на полузаятчиитъ, по начина, по който това е уредено за занаятчиитъ.

§ 32. Допълва се чл. 49 чрезъ прибавянето на нова алинея, за да се създадатъ санкции срещу контрабандното търгуване (безъ разрешително за амбулантно търгуване), понеже досегашната практика е показала, че общинитъ и закупчиитъ на сергийно право, ръководени единствено отъ желанието да си набавятъ повече приходи, не следятъ доколко амбулантнитъ търговци сж надлежно снабдени съ разрешителни.

Г-да народни представители! Това сж главно измѣненіята, които се предлагатъ да се направятъ въ закона за уреждане на вътрешната търговия, и мотивитъ и съображенията, които сж предизвикали тѣзи промѣни.

Азъ вѣрвамъ, че вие сте убедени, какво предлаганитъ измѣненія въ този законъ се налага да бждатъ извършени, че законопроектътъ идва да удовлетвори една належаща нужда и ви моая да гласувате същия, за да се отзовете на нуждитъ на нашата вътрешна търговия.

Гр. София, септемврий 1941 г.

Министъръ на търговията, промишлеността и труда:
Д-ръ Сл. Загоровъ

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за измѣнение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия.

§ 1. Чл. 1 се измѣня така:

„Всѣко физическо или юридическо лице, което желае да открие въ нѣкое населено мѣсто въ царството заведение било за продажба на стоки (на едро, на едро и дребно или на дребно), било да упражнява уседнало нѣкое друго занятие, считано за търговско съгласно чл. 2 отъ закона за професионалнитъ организации, трѣбва да получи за това разрешение, съгласно настоящия законъ.“

Разрешението е необходимо и за всѣки клонъ, агенция или складъ за продажба, които търговецътъ открива въ царството, независимо отъ това, дали клонътъ, агенцията или складътъ за продажби ще служи за търгуване въ царството или съ чужбина.

Освобождаватъ се отъ задължението да се снабдяватъ съ разрешителни съгласно глава I отъ този законъ:

1. Индустриалнитъ предприятия, които продаватъ само собственитъ си произведения отъ фабриката или отъ отдѣлни складове за продажба на едро. Отдѣлнитъ отъ фабриката складове или магазини за продажба на дребно индустриалнитъ предприятия могатъ да откриватъ само при спазване разпоредбитъ на този законъ;

2. Занаятчиитъ, полузаятчиитъ и производителитъ на овощия, зеленчуци и цвѣта, когато продаватъ само собственитъ си произведения отъ мѣстото на производството или само отъ едно отдѣлно отъ работилницата или градината имъ търговско заведение, намиращи се въ общината, дето става производството;

3. Производителнитъ кооперации, които продаватъ само собственитъ си произведения;

4. Аптеки и дрогерии;

5. Магазинитъ на индустриалнитъ предприятия, дето се продава само на работницитъ при фабриката;

6. Кооперативнитъ сдружения, които продаватъ само на своитъ членове;

7. Издателитъ и разпространителитъ на собствени произведения.

Забележка I. Подъ търговия „на едро“ се разбира продаването на стоки само на търговия, а подъ търговия „на дребно“ — продаването направо на консуматоритъ.

Забележка II. Забранява се, подъ страхъ на наказание, съгласно наказателнитъ разпореджания на глава I отъ този законъ, да се разнасятъ чрезъ коли, камиони или други подобни срѣдства и продаватъ на едро стоки изъ царството отъ лица, които не сж нито производители, нито уседнали търговци, снабдени съ разрешително за търгуване по този законъ. Снабденитъ съ разрешително за търгуване на едро уседнали търговци могатъ да си служатъ съ този начинъ на продажба само дотолкова, доколкото това е свързано съ изпълнението на получени вече порѣчки отъ населеното мѣсто, дето става продажбата отъ коли или камиони.

§ 2. Чл. 2 се измѣня така:

„Разрешенията за търгуване, предвидени въ чл. 1, се издаватъ отъ председателя на търговско-индустриалната камара, въ района на която се открива търговското заведение, по реда, предвиденъ въ следващитъ членове, въз основа решението на една комисия, състояща се отъ:

1) председателя на търговско-индустриалната камара или неговъ замѣстникъ — за председател, и

2) двама членове: представител на Общото търговско сдружение и представител на съответното клоново сдружение въ седалищния градъ на търговско-индустриалната камара.

Ако въпросътъ се отнася за откриване на търговско заведение отъ кооперативни сдружения — вмѣсто представител на клоновото сдружение — участвува представител на кооперациитъ въ общинския съветъ въ седалищния градъ на камарата.

Комисията взима решенията си по вишегласие.

Разрешенията за търгуване по чл. 1 отъ този законъ на чуждитъ поданици се издаватъ отъ министра на търговията, промишлеността и труда.“

§ 3. Чл. 3, пунктъ 3, се измѣня така:

„3) че не е осжжданъ за злоупотребиение на довѣрие, за измама, контрабанда, умишленъ банкрутъ, кражба, съ изключение на случаитъ, предвидени въ чл. 314 отъ наказателния законъ; или за други престѣпления отъ общъ характеръ съ лишаване отъ права по чл. 30, пунктъ 5, отъ наказателния законъ, а за съдържателитъ на хотели и че не сж осжждани за нарушение на чл. 228 отъ наказателния законъ.“

§ 4. Къмъ чл. 3, точка 4, се прибавя следната забележка:

„Забележка. Лицата отъ български народностъ произходъ могатъ да откриватъ до 31 декемврий 1943 г. търговски заведения въ Скопска, Битолска и Бѣломорска области и новоприсъединенитъ земи къмъ Софийската областъ при условие, че сж само грамотни на български езикъ.“

Участницитъ въ войнитъ на фронта могатъ да откриватъ търговски заведения, ако сж само грамотни на български езикъ (чл. 16, пунктъ „Б“, буква „к“, отъ закона за Общия сюзъ на запасното войнство — „Държавенъ вестникъ“, брой 103, отъ 15 май 1941 г.).

§ 5. Въ чл. 4, буква „а“, думитъ: „въ другъ градъ“ се замѣнятъ съ:

„въ друго населено мѣсто“.

§ 6. Въ края на последната алинея въ чл. 4 точката става запетая и се прибавятъ думитъ:

„като има постоянното си мѣстожителство въ населеното мѣсто, дето се намира търговското заведение, което ръководи.“

§ 7. Чл. 5 се измѣня така:

„За да може едно лице да добие разрешителното, предвидено въ чл. 1, трѣбва да е прекарало въ царството следната търговска практика въ нѣкой клонъ, отъ съответната група клонове търговия, като продавачъ, търговски служащъ, кантористъ, амбулантенъ търговецъ или като индустриалецъ, занаятчия, полузаятчия или производител на овощия, зеленчуци и цвѣта:

1) две години, ако е само съ прогимназиално образование;

2) една година, ако е завършилъ практически търговско училище или има срѣдно образование, или е участникъ въ войнитъ на фронта (чл. 16, пунктъ „Б“, буква „к“, отъ закона за Общия сюзъ на запасното войнство — „Държавенъ вестникъ“, брой 103, отъ 15 май 1941 г.).

3) шесть месеца, ако има висше образование.

Забележка I. Практиката, която индустриалнитъ, занаятчиитъ или полузаятчиитъ иматъ съгласно алинея първа, дава право да се откриватъ търговски заведения за

продажба само на стокитѣ, които лицето е произвеждало и продавало, и за материалитѣ, отъ които сѣ произвеждани тѣзи стоки.

Практиката на производителитѣ на овощия, зеленчуци и цвѣта се признава за търговска само за стокитѣ, които лицето е произвеждало и продавало, и само въ случай, когато продажбата имѣ е ставала въ отдѣлно отъ градината търговско заведение, открито съгласно чл. 1, пунктъ 2, отъ този законъ.

Забележка II. Лицата, притежаващи срѣдно или висше специално образование, могатъ да откриватъ търговски заведения за продажба на стоки отъ специалността имѣ и безъ да иматъ предвидената по-горе практика.

Директоритѣ, счетоводителитѣ и прокуриститѣ на търговски фирми и кооперации съ 6-годишна практика като такива, както и търговцитѣ, които сѣ тръгували поне 6 години самостоятелно като уседнали или амбулантни търговци, могатъ да откриватъ търговски заведения отъ всички клонове и безъ да иматъ предвидения въ чл. 3, пунктъ 4, образователенъ цензъ, ако сѣ грамотни на български езикъ.

Отъ правата, предвидени по-горе за търговцитѣ сѣ повече отъ 6-годишна практика като самостоятелни търговци, не могатъ да се ползуватъ лицата, които сѣ открили търговски заведения възъ основа на практика, добила по силата на забележка I къмъ този членъ.

Забележка III. Лицата отъ български народностенъ произходъ могатъ да откриватъ до 31 декемврий 1943 г. търговски заведения въ Скопска, Битолска и Бѣломорска области и присъединенитѣ земи къмъ Софийската областъ, ако иматъ по 6 месеца търговска практика въ нѣкой клонъ отъ съответната група клонове търговия.

§ 8. Чл. 6, алинея първа, се измѣня така:

„Всѣко лице, което желае да получи разрешително по чл. 1, трѣбва да подаде надлежно обгербвана молба до председателя на търговско-индустриалната камара, въ района на която възнамява да открие търговското си заведение, а въ случаитѣ на алинея последна отъ членъ 2 — до Министерството на търговията, промишлеността и труда — отдѣление за търговия. Въ молбата трѣбва да укаже:“

§ 9. Къмъ чл. 7, пунктъ 4, се прибавя следната нова втора алинея:

„Отказътъ на мѣстното клоново или общо търговско сдружение да издаде удостоверение за търговска практика подлежи на обжалване, въ двумесеченъ срокъ отъ съобщението, предъ председателя на съответната търговско-индустриална камара, решението на когото е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.“

§ 10. Забележка I къмъ чл. 7 се измѣня така:

„Забележка I. Когато се подава молба отъ юридическо лице, представятъ се документитѣ, предвидени въ точки 1 до 5 на този членъ, за две лица, натоварени съ управлението на дружеството, а именно: за двама членове на управителния съветъ, или за единъ членъ на управителния съветъ и единъ директоръ или прокуристъ; ако молбата се подава отъ събирателно или командитно дружество, тия документи се представятъ за онѣзи членове на дружеството, които сѣ натоварени съ управлението му.“

§ 11. Чл. 8 се измѣня така:

„Ако търговското заведение ще се ръководи отъ пълномощникъ, съгласно чл. 4, това се отбелязва изрично въ молбата за искане разрешително за тръгуване, като, освенъ документитѣ по чл. 7 за собственика на търговското заведение, се представятъ и документитѣ по чл. 7, точки 1 до 5, и за пълномощника.“

§ 12. Чл. 10 се измѣня така:

„Разрешителнитѣ за тръгуване, сѣ изключение на случаитѣ, предвидени въ чл. 2, алинея последна, се издаватъ отъ председателя на търговско-индустриалната камара, въ района на която се открива търговско заведение, възъ основа решението на комисията по чл. 2. Въ това решение се посочватъ изрично клона търговия, съ който лицето може да тръгува — когато се касае за откриване на търговско заведение за продажба на стоки — или на търговското занятие, което лицето може да упражнява.

Комисията по чл. 2 отъ закона отказва издаването на исканото разрешително за тръгуване, когато констатира, че лицето не отговаря на условията, предвидени въ този законъ.

Разрешителнитѣ за лицата, предвидени въ чл. 2, алинея последна, се издаватъ отъ Министерството на търговията, промишлеността и труда. Министерътъ отказва издаването на исканото разрешително, когато констатира, че ли-

цето не отговаря на условията, предвидени въ този законъ, или на условията, установени отъ Министерския съветъ за упражняване на търговия отъ чужди поданици въ царството. Този отказъ на министра не подлежи на никакво обжалване.

Забележка. Лицата, получили правото да упражняватъ привилегията по чл. 11 отъ наредбата-законъ за подпомагане пострадалитѣ отъ войнитѣ, по реда на последния и правилника за приложението му, които не отговарятъ на условията, предвидени въ чл. 3, пунктъ 4, отъ наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия, се снабдяватъ съ разрешително за тръгуване само възъ основа на удостоверение отъ отдѣлението или бюрата за подпомагане пострадалитѣ отъ войнитѣ, въ смисълъ, че имѣ е признато правото за упражняване привилегията по чл. 11 отъ наредбата-законъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ войнитѣ, като сѣжитѣ се освобождаватъ и отъ задължението да регистриратъ фирмитѣ си съгласно чл. 3, пунктъ 9.

Разрешителни за тръгуване по тази забележка се издаватъ и важатъ само за срока, за който на лицето е признано правото да упражнява привилегията по чл. 11 отъ наредбата-законъ за подпомагане на пострадалитѣ отъ войнитѣ.

§ 13. Чл. 11 се измѣня така:

„Отказътъ на председателя на търговско-индустриалната камара да даде исканото разрешително, съгласно решението на комисията по чл. 2, се съобщава писмено на молителя, който има право да го обжалва въ двуседмиченъ срокъ отъ получаване на съобщението предъ министра на търговията, промишлеността и труда, или упълномощено отъ него лице.

Решението на министра на търговията, промишлеността и труда или упълномощеното отъ него лице е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.“

§ 14. Чл. 13, алинея първа, се измѣня така:

„Издаденитѣ разрешителни се вписватъ въ специаленъ регистъръ въ търговско-индустриалната камара, която ги е издала, и въ общината, дето се намира търговското заведение, когато то се намира извънъ седалищнитѣ градове на търговско-индустриалнитѣ камари.“

§ 15. Чл. 14, алинея трета, се измѣня така:

„Търговскитѣ заведения, за които не сѣ спазени разпоредбитѣ на този членъ, се затварятъ съ заповѣдъ отъ председателя на търговско-индустриалната камара, възъ основа решението на комисията, предвидена въ чл. 2. Тази заповѣдъ подлежи на обжалване въ двуседмиченъ срокъ отъ съобщенията предъ околийския съдия по мѣстонахождението на търговското заведение, решението на когото е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.“

§ 16. Къмъ чл. 14 се прибавя следната нова забележка III:

„Забележка III. Сроковетѣ, предвидени въ букви „а“ и „б“ на този членъ, за търговцитѣ отъ Скопска, Битолска и Бѣломорска области и новоприсъединенитѣ земи къмъ Софийската областъ се опредѣлятъ, както следва: този по буква „а“ — до 1 септемврий 1941 г.; този по буква „б“ — до 30 юний 1942 г.“

§ 17. Следъ чл. 14 се прибавя следниятъ новъ чл. 14-а:

„Чл. 14-а. Всички лица (освенъ притежателитѣ на търговски заведения за продажба на стоки и съдържателитѣ на хотели и ханове), които сѣ притежавали заведения за упражняване на нѣкое друго търговско занятие въ страната на 28 декемврий 1936 г., могатъ да продължатъ търговската си дейность само при следнитѣ условия:

а) ако въ 6-месеченъ срокъ отъ влизането на този членъ въ сила подадатъ молба до председателя на търговско-индустриалната камара, въ района на която се намира заведенното имѣ, за искане разрешително за продължаване на търговската си дейность, и

б) ако въ 6-месеченъ срокъ отъ влизането на този членъ въ сила регистриратъ фирмата си съгласно чл. 3, пунктъ 9, ако дотогава фирмата имѣ не е била регистрирана.

Ако лицето притежава нѣколко заведения или клонове, следва да подаде до съответната търговско-индустриална камара отдѣлна молба за всѣко заведение или клонъ.

Търговцитѣ, които не сѣ спасили горнитѣ разпоредения, се лишаватъ отъ правото да упражняватъ търговската си дейность, и търговскитѣ имѣ заведения се затварятъ съ заповѣдъ отъ председателя на търговско-индустриалната камара, възъ основа решението на комисията по чл. 2. Тази заповѣдъ подлежи на обжалване въ двуседмиченъ срокъ отъ съобщението предъ околийския съдия — по мѣстонахождението на търговското заведение, решението на когото е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.

На лицата, изпълнили разпорежданията на този член, се издава от председателя на търговско-индустриалната камара безплатно разрешително за продължаване търговската дейност, въ което се упоменава и клонът търговия, за който важи разрешителното.

Разрешителният за продължаване на търговската дейност се предават на правсимащият чрез мѣстното или най-близкото общо търговско сдружение, срещу заплащането на една такса от 100 л. въ приходъ на Общия съюз на българските търговци за фонда „Задължителна взаимноспомогателна посмъртна каса на българските търговци“.

Забележка. Лицата, започнали да упражняват уседнало нѣкое търговско занятие (друго освен продажбата на стоки или хотелиерство) следъ 28 декември 1936 г. до деня на влизане на този членъ въ сила, се снабдяватъ съ разрешително за търгуване по чл. 1 на общо основание и при спазване членове 1 до 13 отъ този законъ, като следва да подадатъ молбитъ си по чл. 6 най-късно въ тримесеченъ срокъ отъ влизането на този членъ въ сила. Заведенията на лица, неспазили този срокъ, се закриватъ по реда на алинея трета отъ този членъ.

§ 18. Въ края на чл. 15 се прибавя следната нова алинея: „Разрешителниятъ, издадени съгласно членове 1 и 14-а, за упражняване уседнало нѣкое търговско занятие даватъ право да се упражнява само това търговско занятие, за което е издадено разрешителното.“

§ 19. Чл. 22 се изменя така:

„За нарушение разпорежданията на тази глава виновнитъ се наказватъ съ постановление на председателя на търговско-индустриалната камара, възъ основа мнението на комисията по чл. 2:

- 1) съ глоба отъ 200 до 100.000 л.;
- 2) съ временно затваряне на търговското заведение за срокъ до 6 месеца;
- 3) съ закриване на търговското заведение и отнемане на разрешителното.

Наказанията по пунктове 2 и 3 могатъ да бъдатъ налагани само при систематично неспазване разпорежданията на тази глава.

Направо съ наказанието „затваряне на търговското заведение“ (пунктъ 2) се наказва търговецъ, който умислено е деклариралъ невѣрно собствения си капиталъ (чл. 6, пунктъ 3).

Забележка. Открититъ търговски заведения безъ разрешително се затварятъ по административенъ редъ, възъ основа решението на комисията по чл. 2, отъ председателя на съответната търговско-индустриална камара, съ заповѣдъ, която не подлежи на никакво обжалване.

§ 20. Чл. 23 се изменя така:

„Постановленията на председателя на търговско-индустриалната камара, съ които се налагатъ глоби до 500 л., съ окончателни и не подлежатъ на никакво обжалване, а тѣзи, съ които се налага глоба по-голяма отъ 500 л. или наказанията, предвидени въ пунктове 2 и 3 отъ чл. 22, подлежатъ на обжалване въ двуседмиченъ срокъ отъ съобщението, съгласно чл. 677 отъ закона за наказателното сѣдопроизводство.“

§ 21. Къмъ чл. 24 се прибавятъ следнитъ нови втора и трета алинеи:

„Председателитъ на общитъ търговски сдружения подлежатъ на наказание по чл. 22, пунктъ 1, отъ този законъ по жалба на заинтересувания, до председателя на съответната търговско-индустриална камара, ако безъ законно основание откажатъ да предадатъ разрешителното за търгуване (чл. 13) или за продължаване на търговската дейност (членове 14 и 14-а).

Органи на общинитъ, които не дадатъ исканото имъ съдействие за прилагането на този законъ, ако не подлежатъ на по-голямо наказание по други закони, се наказватъ съ постановление на министра на вътрешнитъ работи и народното здраве съ глоба отъ 100 до 1000 л. Постановленията се издаватъ възъ основа на актъ, съставенъ отъ органитъ н. Министерството на търговията, промишлеността и труда или на търговско-индустриалнитъ камари и не подлежатъ на никакво обжалване.

§ 22. Въ края на чл. 27, буква „а“, се прибавятъ думитъ: „Качеството на производител се установява съ удостоверение отъ общинската властъ въ общината, дето лицето има мѣстожителството си.“

§ 23. Къмъ чл. 27 се прибавя следната нова буква „г“:

„г) продавачитъ на разность на вестници и списания.“

§ 24. Думитъ въ края на алинея първа отъ чл. 29: „за които разрешенията се издаватъ отъ мѣстната общинска властъ“ се замѣнятъ съ:

„за които разрешителни могатъ да се издаватъ и отъ мѣстната общинска властъ, когато лицето желае да търгува само въ района на дадена община.“

§ 25. Чл. 29, пунктъ 1, се изменя така:

„1. Продавачитъ на копчета за яки, връзки за обуца и други подобни дребни предмети.“

§ 26. Къмъ чл. 31 се прибавя следната забележка:

„Забележка. Допуска се, щото кърджинтъ продавачи на килими, грънчарски, бакърджийски, дърводѣлски, гайтанджийски, ножарски, калпакчийски издѣлия и прѣсни и сушени плодове, както и произведенията отъ тѣхъ, като мармаладъ, пестилъ и пр., да търгуватъ въ цѣлата страна, ако сѣ снабдени съ разрешително за амбулантна търговия съ изрично означение, че сѣ търговци кърджии.“

Такава разрешителни се издаватъ отъ търговско-индустриалнитъ камари по мѣстожителството на кърджинтъ само ако, освенъ другитъ документи, предвидени въ закона, се представи удостоверение отъ мѣстното или най-близкото общо търговско сдружение, че лицето е търговецъ кърджия.“

§ 27. Къмъ чл. 32 се прибавя следната нова втора алинея:

„Отказътъ на търговско-индустриалната камара или общината да издаде исканото разрешително подлежи на обжалване въ двуседмиченъ срокъ отъ съобщението, предъ Министерството на търговията, промишлеността и труда, решението на което е окончателно и не подлежи на никакво обжалване.“

§ 28. Въ края на алинея втора отъ чл. 34 се прибавятъ думитъ:

„Искането за подновяване на разрешителното следва да бъде подадено най-късно до 6 месеца отъ изтичане срока на старото разрешително.“

§ 29. Въ края на алинея втора отъ чл. 39 се прибавятъ думитъ:

„Искането за продължаване на разрешителното следва да бъде подадено най-късно до 6 месеца отъ изтичане срока на старото разрешително.“

§ 30. Въ края на чл. 43, алинея втора, точката става запетая и се прибавятъ думитъ:

„както и на търговцитъ на плодове и зеленчуци, магазинитъ на които се намиратъ на пазарни мѣста, да поставятъ сергии предъ дюкянитъ си въ пазаренъ день.“

§ 31. Въ края на алинея трета отъ чл. 45 точката става запетая и се прибавятъ думитъ:

„както и полужанаятчийтъ, разрешителнитъ на които се издаватъ възъ основа на удостоверение отъ мѣстното клонно или общо занаятчийско сдружение, че сѣ полужанаятчий и че не подлежатъ на снабдяване съ разрешително като уседнали търговци по глава I на този законъ.“

§ 32. Въ края на чл. 49 се прибавятъ следнитъ нови алинеи:

„Когато нарушението се състои въ търгуване безъ разрешително — едновременно съ съставянето на акта за налагане на глоба, на лицето се забранява по-нататъшното търгуване, като по административенъ редъ му се вдига сергията.“

Закупчицитъ на сергийно право, както и на общинскитъ органи, които сѣ допустнали на опредѣленитъ пазарни мѣста да излагатъ за продажъ подлежащи на сергийно право стоки, отъ амбулантенъ търговецъ, уседналъ търговецъ, занаятчия, полужанаятчия или индустриалецъ, не снабденъ съ разрешително по глава II отъ този законъ, се глобятъ отъ председателитъ на търговско-индустриалнитъ камари, по реда, предвиденъ въ чл. 51, съ глоба въ двоенъ размѣръ на събраното сергийно право.“

§ 33. Членове 54 и 55 се отмѣняватъ.

§ 34. Въ чл. 57 следъ думитъ: „началника на отдѣлението за търговия“ се вмѣкватъ:

„юрисконсулта на Министерството на търговията, промишлеността и труда.“

§ 35. Навсѣкжде въ закона думитъ: „браншъ“, „браншове търговия“ и „браншово сдружение“ се замѣняватъ съ думитъ: „клонъ“, „клонове търговия“ и „клоново сдружение.“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Има думата народниятъ представител г-нъ Петъръ Марковъ.

Петъръ Марковъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Искамъ да направя само нѣколко бележки по внесения законопроектъ за изменение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия.

Съ наредбата-законъ за вътрешната търговия отъ 1936 г. се въведоха редъ ограничения при откриването на търговски заведения. Регламентира се вътрешната търговия, изобщо търгуването се постави въ известни рамки. Съ на

стоящия законопроект за изменение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия се въвеждат нѣкои и други ограничения, съ които искамъ да ви занимая.

Смѣтамъ, че ограниченията за търговията, тъй както се предвиждатъ въ този законопроектъ, не бива да останатъ въ този имъ видъ. Въ този моментъ нашата страна живѣе единъ животъ цѣлостенъ, заедно съ териториитѣ, които се присъединиха къмъ нея. Търговскитѣ предприятия, поради конюнктурата, въ която се намираме, преминаватъ отъ едни рѣже въ други и отъ едни населени мѣста въ други. Необходимо е при тия условия търговията да се развива въ по-свободни рамки, при по-малко ограничения, за да може да се създаде и въ новитѣ краища търговия. Ако ще има ограничения, ако ще има регламентация, тя трѣбва да се състои не въ туй, кой ще търгува или ще открива търговски заведения, а въ смисълъ, какъ трѣбва да се търгува — да се спазватъ известни хигиенични правила, да се спазватъ известни полицейски правила, а най-главното, да се търгува при известни норми на печалба и при известни отношения спрямо производителя и консуматора.

Тукъ въ този проектъ най-напредъ се засѣгатъ съ известни ограничения занаятчиитѣ. Въ чл. 1, пунктъ 2, се освобождаватъ отъ задължението да се снабдяватъ съ разрешителни занаятчиитѣ, полузанаятчиитѣ и производителитѣ на овощия, зеленчуци и цвѣтя, когато продаватъ само собственитѣ си произведения отъ мѣстото на производството или само отъ едно отдѣлно отъ работилницата или градината имъ търговско заведение, намиращи се въ общината, гдето става производството.

Г-да народни представители! Всѣки отъ васъ ще си спомни, че въ вашитѣ райони се намиратъ земеделски стопани, които произвеждатъ зеленчукъ и които по този законопроектъ нѣма да иматъ право да го продаватъ, освенъ въ общината, кждето сѣ го произвели. Често пѣти общината сѣ своитѣ административни граници не играе никаква роля, а отъ значение сѣ стопанскитѣ граници на района. Напримѣръ, въ Горна-Орѣховица въ два часѣтъ презъ нощта идватъ да продаватъ своя зеленчукъ селяни отъ Търновска околия. Дѣли ги само рѣката и сѣ само на 150-200 метра далече. Сега тѣ нѣма да иматъ право да продаватъ въ Горна-Орѣховица своитѣ земеделски произведения безъ разрешение, каквото по закона се изисква. Азъ смѣтамъ, че г-нъ министърътъ ще се проникне отъ стопанскитѣ особености, и тѣзи ограничения ще трѣбва да бждатъ поставени съ огледъ не на административнитѣ граници, а съ огледъ на стопанскитѣ граници на даденъ районъ.

Това е първата забележка, която искахъ да направя.

Втората забележка е, че съ сѣщия членъ се прави ограничение на търговията на едро съ превозни сѣдства, съ камиони и т. н. Съ забележка втора къмъ чл. 1 се прави ограничение на търговията на едро съ коли, камиони и т. н. Казва се, че тая търговия може да става само когато стоката е предварително поръчана. Азъ имамъ предвидъ моя районъ, а вие ще имате предвидъ вашитѣ райони. Когато стоката може да се продава на едро безъ поръчка? Напримѣръ, горскитѣ произведения се взематъ отъ самата гора отъ производителитѣ на дървенъ материалъ, натоварватъ се на камиони и, безъ да сѣ поръчани, се отнасятъ въ селата и се търсятъ купувачи отъ дюкянъ на дюкянъ. Тия хора сега не ще могатъ да натоварятъ стоката и да търсятъ купувачи, а предварително трѣбва да иматъ поръчка. Азъ смѣтамъ, че това е едно ограничение на търговията съ такива материали, които по своето естество се продаватъ не на дюкянъ, а на разностъ, съ коли и камиони. Ще следва да се позволи, значи, тия материали, тия стоки да се продаватъ на разностъ и безъ поръчка, а не тъй, както е казано въ законопроекта. Ще трѣбва това ограничение да се отмени, за да могатъ тия стоки да се продаватъ свободно.

Въ пунктъ шести на чл. 1, г-да народни представители, е казано, че се освобождаватъ отъ задължението да се снабдяватъ съ разрешителни и кооперативнитѣ сдружения, които продаватъ само на своитѣ членове. Ние вече много пѣти говоримъ за кооперативнитѣ организации — и противъ, и за. Но, г-да народни представители, точно въ този моментъ, когато става въпросъ за разпредѣлението на продуктитѣ отъ първа необходимостъ, когато гонимъ спекуланта, когато трѣбва да сме много внимателни при снабдяването на консуматора съ продукти, ние трѣбва да запазимъ кооперациитѣ. Защо тѣ трѣбва да продаватъ само на своитѣ членове? А ако нѣ продаватъ на своитѣ членове,

трѣбвало да иматъ единъ квалифициранъ персоналъ, какъвто не могатъ да намиратъ!

Кооперациитѣ играятъ твърде голѣма роля и не можемъ да имъ поставимъ такова ограничение. Представете си, че една кооперация на село продава само на своитѣ членове. Ами ако дойде единъ закъсалъ човѣкъ за бензинъ, не трѣбва ли да му продадатъ? Въ такъвъ случай кооперативното сдружение трѣбва да понесе санкция, и магазинътъ му да бжде затворенъ! Смѣтамъ, че въ управителния съветъ и въ контролния съветъ на кооперациитѣ има винаги хора, които сѣ обучени. Напримѣръ, въ управителнитѣ съвети на популярнитѣ банки има хора съ дългогодишна търговска практика, които могатъ да ръководятъ магазинитѣ на своитѣ кооперации, за да нѣма нужда тамъ непременно да има обученъ персоналъ. Сѣщото е и въ селскитѣ кооперации. Директоритѣ и касиеръ-счетоводителитѣ на такива кооперации сѣ търгували, иматъ дългогодишна практика. Тѣ не могатъ ли да ръководятъ кооперативнитѣ магазини, та трѣбва да има другъ човѣкъ съ придобити права по закона?

Азъ смѣтамъ, че е краенъ моментъ да оставимъ кооперативното дѣло да се развива свободно по своя естественъ пътъ. Кооперациитѣ сѣ обществени организации и подлежатъ на общественъ контролъ. Тамъ всички стопански условия принасятъ своя опитъ и, следователно, ще могатъ да ги ръководятъ. Азъ ще моля г-на министра да направи това изключение за кооперативнитѣ организации — много пѣти сме спорили по този въпросъ — за да нѣма нужда отъ тая формалностъ, когато се отварятъ кооперативни магазини. Представете си едно село край границата, което доскоро е било забутано, но което сега при новитѣ граници става голѣмъ стопански центъръ, и тамъ се открива кооперация. Откъде ще намери тази кооперация сега човѣкъ съ двегодишна практика за магазинеръ или търговецъ, за да може да си отвори магазинъ? Ако има такъвъ, той ще си отвори самъ свой магазинъ. Изобщо не бива да се затрудняватъ кооперативнитѣ организации, търговскитѣ и занаятчийски заведения, които съществуватъ или които ще се откриятъ.

Азъ моля, г-да тѣзи бележки да се иматъ предвидъ и при това условие ще гласувамъ този законопроектъ.

Министъръ д-ръ Славчо Загоровъ: Г-нъ Марковъ! Моля Ви да дойдете въ комисията.

Петъръ Марковъ: Ще дойда.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Имате чумата народниятъ представител г-нъ Жико Струнджевъ

Жико Струнджевъ: (Отъ трибуната) Г-да народни представители! Представенъ ни е за разглеждане законопроектъ за изменение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия. Ако внимемъ въ сѣдържанието на този законопроектъ, ще видимъ, че съ него се цели да се създаде отъ търговеца професионалистъ една личностъ стабилна, морално издигната, която да отговаря напълно на своето предназначение, както отговаря на своето предназначение единъ обикновенъ държавенъ чиновникъ. Ако би се спазило всичко това, което се изисква отъ законопроекта, азъ съмъ напълно убеденъ, че ония недѣлности, които често пѣти се констатира въ нашия животъ, до голѣма степенъ ще бждатъ премахнати.

Въ този законопроектъ, освенъ че се предвиждатъ доста сложни формалности, за да може единъ гражданинъ да стане търговецъ, предвижда се така сѣщо, тоя гражданинъ да отговаря на известни морални условия. Тия морални условия сѣ посочени въ § 3 отъ законопроекта, кждето се говори, че за да може едно лице да стане търговецъ, то трѣбва да отговаря на следнитѣ условия: (Чете) „че не е осжжданъ за злоупотрѣбление на довъріе, за измама, контрабанда, умишленъ банкрутъ, кражба, съ изключение на случаитѣ, предвидени въ чл. 314 отъ наказателния законъ; или за други престѣпления отъ общъ характеръ, съ лишаване отъ права по чл. 30, пунктъ 5, отъ наказателния законъ, а за съдържателитѣ на хотели и че не сѣ осжждани за нарушение на чл. 228 отъ наказателния законъ.“

Това постановление ще създаде едно спокойствие въ нашия стопански животъ въ смисълъ, че ще става подборъ на лицата търговци и че ще има една гаранция, че тѣ нѣма да злоупотрѣбаватъ, че не сѣ морално паднали. Но, г-да народни представители, азъ бихъ искалъ, лицето, което ще стане търговецъ, да отговаря на тия усло-

вия не само до момента на неговото приемане за такъв, а тия условия да сѣ въ сила и за въ бъдеще, следъ като това лице получи името търговецъ. Защото, ако ние освободимъ този гражданинъ отъ задължението да отговаря на известни морални качества въ бъдеще като търговецъ, то тия условия нѣма да иматъ оная стойностъ, която сѣ имали при приемането на лицето за търговецъ. Мисълта ми е, следователно, че лицето, което става търговецъ, не трѣбва да смѣта, че то до момента на приемането му е било длъжно да бѣде чисто, непорочно, морално, а, следъ като стане такъвъ, то може да не изпълнява всичко онова, което е длъжно да върши по закона. Ето защо въ комисията би трѣвало да се приематъ известни ограничения, да се наложатъ особено голѣми санкции и по отношение на онова лице, което, следъ като стане търговецъ, злоупотребява съ това звание, съ това име.

Г-да народни представители! Тия особени качества за лицето търговецъ се изискватъ въ днешния моментъ. Може би въ по-спокойнитѣ времена, въ времената, които сме изживявали въ миналото, и въ времената, които може би ще настѣлятъ въ бъдеще, да не се изисква толкова много тия качества да сѣ налице. Но днесъ ние трѣбва да държимъ на тия качества по две съображения: първо, за да издигнемъ на по-добаваша висота търговеца-професионалистъ и, второ, за да премахнемъ оная смутъ, който често пѣти се създава отъ недобростѣстни търговци въ нашия стопански животъ. Това е въ интереса на обществото, но най-много то е въ интереса на самото търговско съсловие.

Никола Василевъ: Г-нъ Струнчевъ! Отбележете, че създаването на закона за регламентацията на вътрешната търговия стана по инициатива на Българския търговски съюзъ. Това ще го потвърди и г-нъ министърътъ.

Жико Струнчевъ: Толкова по-добре, че Вие потвърждавате това, което азъ искамъ да кажа, а именно, че търговското съсловие трѣбва да се издигне на висотата на своето положение.

Защо, г-да народни представители, търговското съсловие трѣбва да стои на нуждната висота? Това не е само една принципка, това не е само едно желание, а това се налага отъ общественя и отъ държавния интересъ. Вие знаете, че въ нашата стопанска дейностъ въ нашето стопанско съществуване четири вида дейности сѣ основата на нашия стопански животъ, а именно: производителъ, преработвачъ-фабрикантъ, индустриалецъ, работникъ, занаятчия; потребителъ-консуматоръ, и най-после, на четвърто мѣсто, стои посредникътъ-търговецъ.

Стамо Колчевъ: На трето мѣсто е посредникътъ, а на четвърто — консуматорътъ.

Жико Струнчевъ: На трето да е. — Мисълта ми е, че въ тия четири дейности влиза и посредникътъ-търговецъ. Посредникътъ-търговецъ е една важна необходимостъ въ стопанския животъ, защото не би имало смисълъ и би било безумие да се помисли за моментъ, че може материалитъ да дойлатъ направо отъ производителя въ ръцетъ на консуматора. Тѣй като материалитъ не се произвеждатъ на самото мѣсто, кѣдето се явяватъ нуждитъ, а се произвеждатъ на далечни разстояния, необходимо е да има лице, което да ги пренесе. Тоя посредникъ е именно търговецътъ. Но търговецътъ, освенъ че играе тая роля, играе и друга роля — той залага своята дейностъ, своя капиталъ, своя рискъ. Всички тия негови дейности сѣ толкова важни, че създаватъ оная необходима стопанска хармония, за която ние всички тукъ отдавна мечтаемъ и която желаемъ. И помислете си сега, че търговецътъ не отговаря на своето предназначение, че той като търговецъ има отрицателнитѣ качества, които се визиратъ въ § 3 на законопроекта! Ние ще дойдемъ до убеждението, че наистина това съсловие, тѣй важно въ нашия стопански животъ, ще компрометира самото стопанство, а отъ тамъ ще се компрометира и самата държава, въ която то съществува като съсловие.

Ето защо азъ мисля, че на първо мѣсто самото търговско съсловие трѣбва да държи твърде високо знамето на своитѣ морални устои и да преследва ония, които по едни или други съображения злоупотребяватъ съ доверието на своята професия.

Знаемъ всички, че днешниятъ държавенъ и общественъ строй у насъ се гради на два важни и основни принципа въ нашия животъ: принципътъ на частната собственостъ и принципътъ на личната, частната инициатива. Тия два

принципа твърде много подхождатъ и на търговеца. Защо? Затова защото търговецътъ, който купи известни стоки отъ пазара, за да ги пренесе или да ги даде на потребителя, щомъ той се чувствава, че е собственикъ, винаги ще се грижи за тия стоки като добъръ стопанинъ, а така никога нѣма да пострада стопанскиятъ животъ отъ тѣхното разваляне или унищожение. Когато той чувствава, че това става по негова лична инициатива и когато ние сме впрегнали личната инициатива на търговеца въ нашия стопански животъ, тогава у насъ е гарантирано снабдяването, затова защото търговецътъ ще съумѣе да узнае кѣде има нужда отъ известни стоки и кѣде се намиратъ тия стоки, за да ги пренесе отъ едно мѣсто на друго и да задоволи нуждата.

Кое кара търговеца да върши всичко това, което изложихъ? Нищо друго, освенъ желанието да бѣде възнаграденъ неговиятъ трудъ, неговата дейностъ, неговиятъ рискъ. Той очаква винаги отъ своята дейностъ само едно единствено възнаграждение, а именно печалба срещу вложени капиталъ. Тази печалба, г-да народни представители, въ обикновенитѣ нормални времена е печалба законна, печалба, противъ която никой не може да отиде, печалба, която ние трѣбва дори да я насърчимъ въ известенъ моментъ, за да можемъ да задоволимъ стопанството, защото безъ това ние не бихме намѣрили тия доброволци въ нашия животъ, които биха ни снабдявали съ необходимитѣ материали. Печалбата въ нормални времена се регулира отъ конкуренцията, регулира се така също и отъ самитѣ потребители, които знаятъ пазара, които следятъ и които отиватъ тамъ, кѣдето намѣрятъ по-евтина и по-доброкачествена стока. Днесъ, обаче, българската държава, българскиятъ народъ преживява ненормални времена, наложени не по наше желание, а отъ събития, които ни заобикалятъ. Днесъ нашата държава се намира при положение на война, положение, което може да се характеризира като война на самия боевъ фронтъ и като война на стопанския фронтъ. Вѣрно е, че българската държава не е отишла на военния фронтъ да се сражава, но тя днесъ води една война на стопанския фронтъ. Тя полага героични усилия, за да може да преодолѣе трудноститѣ и мъжнотитѣ на фронта на стопанството. Най-големи помощници въ настоящия моментъ, безспорно, пакъ ще изѣздатъ търговцитѣ. И ако ние бихме искали качества достойни за единъ човѣкъ, който носи званието търговецъ въ нормални времена, десеторно повече би трѣвало да ги искаме сега и десеторно повече трѣбва да сме строги къмъ търговцитѣ въ днешнитѣ времена, затова защото стопанскиятъ фронтъ може да стане причина да се разклати и самиятъ воененъ фронтъ. Ние имаме примѣри отъ миналото. Европейската война се спечели отъ нашитѣ противници благодарение разклащането на стопанския фронтъ. Днесъ Америка и Англия, които сѣ противъ Осѣта, къмъ която принадлежимъ и ние, се стремятъ съ всички сили, съ простени и непростени срѣдства да разстройатъ стопанския фронтъ, защото тѣ знаятъ, че огладнѣе ли войникътъ, обосѣе ли той, оголѣе ли, остане ли народътъ безъ продукти отъ първа необходимостъ, безъ продуктитѣ, необходими за неговия животъ, тогава настѣпва отчаянието, разочарованието, революцията и бунтоветъ, които ще докаратъ до пропалане и на самия воененъ фронтъ. Държавата полага всички усилия, за да може да излѣржи победата на стопанския фронтъ. Тази победа ще бѣде постигната съ съдействието преди всичко на посредникитѣ, на търговцитѣ.

Ето защо въ настоящия моментъ има една повеля, едно желание: търговецътъ да остане на своята висота, за да подпомогне своята държава.

Тия съображения сѣ предизвикали и въ насъ създаването на двата важни закони — на закона за осигуряване на снабдяването и регулиране на ценитѣ и на закона за гражданската мобилизация. Обаче, въпрѣки строгитѣ постановления на тия два закона, ние все пакъ виждаме въ търговското съсловие отстъпления отъ ония повели, отъ ония основни принципи, които е необходимо да бѣдатъ следвани въ настоящия моментъ. Вие сте лично свидетели на многото списъци, които се публикуватъ въ нашата ежедневна преса за голѣмитѣ, дори жестоки наказания, налагани на търговци, които заобикалятъ или нарушаватъ законитѣ въ нашата страна.

Никола Василевъ: Наказватъ се не само търговци, а и хора отъ другитѣ категории. Има наказани и кметове, и адвокати.

Жико Струнчев: Има. — Г-да народни представители! Тъзи именно нѣща, които наблюдаваме днесъ, сѣм опасността, тѣ именно смущаватъ нашия стопански, общественъ и държавенъ животъ. Ние сме констатирани тѣзи нѣща не само вънъ, но и постоянно ги констатираме въ заседанията на самото болшинство. Това показва, че ние живѣемъ въ едно време, когато справянето съ тѣзи нѣща не може да стане само съ законни постановления и съ законни санкции. Нека ми бѣде позволено да ви кажа, че единъ министъръ може да полага героични усилия, че ние можемъ да смѣняваме всѣки денъ министритѣ и пакъ да не можемъ да постигнемъ оная целъ, която би трѣбвало да постигнемъ въ настоящия моментъ, ако не направимъ други нѣкои усилия вънъ отъ тия на самото управление, на самата властъ. Тия усилия трѣбва да иматъ за целъ, въ нашето общество да може да настѣпи едно отрезвление. А това отрезвление ще настѣпи тогава, когато въ насъ се създаде необходимото съзнание за дългъ къмъ народъ и къмъ държава. Азъ не съмъ много запознатъ съ германската търговия, промишленостъ и стопанство, но отъ това, което чета и слушамъ, и отъ това, което разправятъ работниците, които сѣм ходили въ Германия и сѣм се върнали, идвамъ до убеждението, че ако въ Германия има известенъ редъ въ стопанскитѣ отношения между отдѣлнитѣ класи и съсловия, то тѣй се дължи не толкова на страшитѣ, на опаснитѣ закони въ Германия, колкото на върховното съзнание на самия народъ отъ всички категории, отъ всички класи, отъ всички съсловия. Ако ние бихме могли да постигнемъ това и у насъ, азъ мисля, че бихме улеснили извънредно много усилията, които прави днесъ нашето управление, правителството въ това отношение.

Г-да народни представители! Това съзнание би трѣбвало да настѣпи преди всичко въ професията, за която се отнася настоящиятъ законопроектъ. Туй съзнание ще настѣпи само тогава, когато ние се ограничимъ въ желанието си да трупаме прѣкомѣрни печалби отъ дейността, която проявяваме, и която дейностъ азъ ви изтъкнахъ, че е толкова необходима, толкова важна въ настоящия моментъ. Прѣкомѣрната печалба е, която именно компрометира и съслабвято, която компрометира и дейността, която може би подбива и основитѣ на самата държава. Прѣкомѣрнитѣ печалби сѣм наречени въ нашия животъ спекулация. Спекулацията се проявява въ много отношения. И нека да си го признаемъ, днесъ спекулацията, като чели завладява по-широкъ кръгъ отъ нашето общество и може би ще дойдемъ до положението да не можемъ да се справимъ съ нея въ известенъ моментъ, ако не вземемъ овреме необходимитѣ мѣрки.

Първата мѣрка въ това отношение — повтарямъ — е създаването на едно гражданско, на едно обществено съзнание за това, че не е нужно отдѣлни граждани да трупатъ извънредно голѣми запазвания, че не е нужно да се криятъ по мазетата и по таванитѣ на къщитѣ стокитѣ отъ дюкянитѣ, че не е нужно да се издаватъ фалшиви фактури, че не е нужно да се създаватъ сътресения въ живота: вземѣ стоката сега за тая цена, защото следъ петъ дни и двойно да ми давашъ, не само че нѣма да я намѣришъ, но нѣма и да ти я дамъ. Ето тия сътресения сѣм опасни за нашия общественъ и стопански животъ, и ние би трѣбвало да туримъ край на тѣхъ, като проагитираме, като проповѣдваме, внушаваме и втѣпяваме въ съзнанието на нашия народъ, че денешнитѣ времена сѣм изключителни, че всѣки търговецъ трѣбва да се ръководи само отъ върховнитѣ интереси на нацията, на народа и държавата.

На второ мѣсто, героични усилия трѣбва да предприеме и самото търговско съсловие въ своитѣ собствени сѣрди. Азъ смѣтамъ, че тази роля ще може да изиграе най-добре и преди всичко самото търговско сдружение. Ние имаме съюзъ на търговцитѣ. Съюзътъ на търговцитѣ не трѣбва да смѣта, че неговата роля е само да регистрира фирмитѣ на търговцитѣ и да опредѣля кой е търговецъ и кой не е търговецъ. Търговскитѣ съюзъ сѣм своя печатенъ органъ, съ своитѣ агитации, съ своитѣ хора трѣбва да впуши на търговското съсловие, че то трѣбва да се проникне отъ дълбокото съзнание за лошитѣ последици отъ това отстъпление отъ оная роля, която трѣбва да играе търговецътъ въ нашия животъ. Ето на кои начала трѣбва да стѣпи търговското съсловие, за да може то въ даденъ моментъ да изиграе наистина достойно своята роля.

Г-да народни представители! На трето мѣсто, по този въпросъ вече ще трѣбва да се загрижи и самата държава.

Държавата не може въ тия моменти да остане съ скръстени ръце и да остави да се шири онова, което често пѣти създава смутъ въ нашето общество и въ нашето стопанство. Държавата въ настоящия моментъ трѣбва да се защити, и защитата ѝ трѣбва да бѣде толкова ефикасна, че да се почувствува отъ всичкитѣ слоеве въ нашия народъ и най-вече отъ посрѣдницитѣ въ нашия стопански животъ. Държавата въ настоящия моментъ може да направи отстъпление отъ двата основни принципа — частната собственостъ и личната инициатива. Държавата би трѣбвало, когато се намѣри въ безизходно положение, да не смѣта тѣзи два принципа като фетиши, на които трѣбва да се кланяме. Напротивъ, тя трѣбва да смѣтне, че тѣ сѣм дотолкова нужни, доколкото създаватъ спокойствие въ нашия стопански животъ. Когато се види, че съ тия два принципа се злоупотрѣбвява; когато се види, че става отстъпление отъ тѣхъ; когато се види, че се всѣва смутъ въ нашия животъ, държавата ще трѣбва да прибѣгне до крайни и решителни мѣрки, като не се страхува отъ критиката или отъ недоволството на ония сѣрди, които тя ще засегне. Азъ мисля, че вече е време ти да пристѣпи къмъ това, защото една мѣрка, която има за целъ да създаде реформи въ единъ животъ по еволюционенъ, по законодателенъ редъ, нѣма да бѣде нищо страшно и опасно, дори и да е крайна, когато държавата се вижда застрашена. Въ настоящия моментъ нашата държава има и други, по-важни дейности, за по-целесъобразното осъществяване на които тя трѣбва да бѣде улеснена, а не спъвана.

Често пѣти ние говоримъ, че въ нашия животъ съществува едно брожение на комунизъмъ, което иска да преобрази обществения строй. Държавата взема героични мѣрки, за да се справи съ това течение, но вне трѣбва да знаете, г-да народни представители, че комунизмътъ у насъ не съществува, не живѣе въз основа на принципа за премахването на частната собственостъ и на личната инициатива, а живѣе въз основа на недоволството, което съществува въ нашия животъ. И ако бихме могли да премахнемъ недоволството въ нашия животъ, ние бихме оставили комунистическото движение въ една изолирана акция, съ която държавата лесно ще се справи. Но тогава, когато комунизмътъ се възползува отъ известни недоволни слоеве, много мѣчно държавата ще може да се справи съ него, защото трѣбва да посегне на по-голѣми маси отъ народа, трѣбва да се справя съ едно масово явление въ нашия животъ. Ето защо въ туй отношение търговското съсловие може да изиграе твърде важна роля, като послужи на държавата въ смисълъ да не създава съ своята дейностъ известни недоволства, които недоволства да подхранватъ и да култивиратъ комунизма въ нашия общественъ животъ. Тогава държавата ще бѣде освободена отъ грижата за борба срещу спекулантитѣ, за борба срещу търговцитѣ, и ще насочи своята дейностъ само срещу изолираната акция на комунизма, а това ще бѣде въ интереса и на търговцитѣ, и на стопанството, и на самата държава.

Въ настоящия моментъ, при тия тежки условия, не е эле търговското съсловие да се поиникне дълбоко отъ това съзнание и да схване, да разбере, че държавата съ своята организация е достатъчно силна да му гарантира както търговията, така сѣщо и неговата стока, да му гарантира неговото спокойствие, да му гарантира неговия животъ, имотъ и капиталъ. Но държавата иска отъ това търговско съсловие да не злоупотрѣбвява съ трупането прѣкомѣрни печалби отъ своята търговия.

Трѣбва, г-да народни представители, да направя тукъ едно предупреждение. Ако днесъ се смѣта, че държавата съ своята организация не е въ състояние да предотврати спекулата, която се шири отъ денъ на денъ все повече и повече, то нека да не е никому чулно, че тази сѣмната търговска организация, може би ще дойде утре моментъ, че не е въ състояние да се справи и съ гладнитѣ, голитѣ и боситѣ тѣли, които може би ще започнатъ да грабятъ магазинитѣ и стокитѣ. Тогава никому не бива да става криво, щомъ като овреме не сме съзнали тази необходимостъ и тази опасностъ, която ни грози за бѣдеще.

Стамо Колчевъ: Лоша агитация правитѣ! Това е наказуемо!

Жико Струнчевъ: Азъ мисля, г-да народни представители, че моитѣ мисли по този въпросъ сѣм достатъчно ясни, достатъчно предупредителни. Това, което казвамъ, не го говоря отъ омраза къмъ известно съсловие и личности, а го говоря отъ голѣмата загриженостъ, която вървамъ, че е овладяла и васъ, желаяйки всички да видимъ

да се създаде и въ нашия живот въ тия моменти една хармония между отделните стопански съсловия, между гражданството, която хармония ще доизгради ония цели, които държавата днес преследва съ своята политика. А тая хармония ще настъпи само тогава, когато държавата, ведно съ гражданството, сумѣе да притъпи ония противоречия, които съществуват днес въ нашия обществен и стопански живот. И ако постигнем тази цел, да премахнем тия противоречия въ нашия живот, да изградим една истинска хармония въ днешния момент, бждете убедени, че ние ще постигнем своите цели напълно и че ние ще излъзем победители на стопанския фронтъ, ние ще излъзем победители и на военния фронтъ. Съ това ние не задоволимъ и войската, ще успокоимъ народа, ще успокоимъ и всички, и по такъв начинъ ще можемъ да заангажираме нашите физически и умствени способности въ доизграждането на онава, което сме почнали въ настоящия моментъ.

Азъ оставамъ съ убеждението, че съмъ разбралъ добре и че това, което е казано отъ мене, вървамъ, е на устата на мнозина отъ вас, и оставамъ съ убеждението, че то ще бжде реализирано.

Следъ тия бележки декларирамъ, че ще гласувамъ този законопроектъ, който, споредъ мене, издига едно съсловие, което трѣбва да стои на оная висота, която му е предопредѣлил самиятъ стопански животъ. А това съсловие е толкова важно и толкова необходимо въ настоящия моментъ, колкото е необходима и колкото е важна войската за фронта и полицията за вътрешния ни животъ. (Ръкоплѣскания)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Списъкътъ на записаните оратори е изчерпанъ. Пристъпваме къмъ гласуване.

Който приематъ на първо четене законопроекта за изменение и допълнение на наредбата-законъ за уреждане на вътрешната търговия, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Минаваме къмъ точка четвърта отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за действието на закона за мините въ новоосвободените земи — Добруджа, Тракия, Македония и Моравско.

Който приематъ да се прочетатъ само мотивите на законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на секретаря да ги прочете.

Секретарь Стефанъ Караивановъ: (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за действието на закона за мините въ новоосвободените земи — Добруджа, Тракия, Македония и Моравско.

Г-да народни представители! Съ освобождаването на новите земи — Добруджа, Македония, Тракия и Моравско, и постепенното установяване на българската власт, ще настъпи време за прилагането въ тѣзи земи на действащите закони, а заедно съ това и на закона за мините.

За да се даде възможност на Министерството на търговията, промишлеността и труда да приведе въ известност съществуващите минни обекти, както и да направи предварително съответните минни и геоложки проучвания въ новоосвободените земи, съ целъ да бжде възможно на държавата да запази, като национална собственост, ония минерални богатства, които биха представлявали интересъ за българското стопанство, налага се да се ограничи приложението на закона за мините, по отношение правото за запазване на периметри и придобиването на концесии отъ частни лица, за единъ срокъ до 1 януарий 1943 г., който срокъ ще бжде достатъченъ, за да може Министерството на търговията, промишлеността и труда да изпълни поставената по-горе задача.

Освенъ това, за да се избѣгне и ограничи прехвърлянето и даването подъ наемъ на периметри и минни концесии на чужди дружества или чужденци, необходимо е това да става съ одобрението на министра на търговията, промишлеността и труда.

За тая целъ е приготвенъ тукъ приложениятъ законопроектъ, който поднасямъ на разглеждане и гласуване отъ почитаемото Народно събрание.

Гр. София, августъ 1941 г.

Министъръ на търговията, промишлеността и труда:

Д-ръ Сл. Загоревъ

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за действието на закона за мините въ новоосвободените земи — Добруджа Тракия, Македония и Моравско.

Чл. 1. Запазването на периметри и придобиването на концесии отъ частни лица въ новоосвободените земи до 1 януарий 1943 г. става съ предварително разрешение на министра на търговията, промишлеността и труда.

Чл. 2. Прехвърлянето на периметри и концесии въ новоосвободените земи, както и отлаването имъ подъ наемъ, става съ разрешение на министра на търговията, промишлеността и труда.

Всѣко прехвърляне или отдаване подъ наемъ на периметри и концесии, извършено следъ заемаването на тия земи отъ българската власт, безъ такова разрешение, се счита за недействително.)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който приематъ на първо четене законопроекта за действието на закона за мините въ новоосвободените земи — Добруджа, Тракия, Македония и Моравско, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Славчо Загоревъ: Г-не председателю! Предлагамъ, законопроектътъ да се гласува и на второ четене, по спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да докладва законопроекта.

Докладчикъ Стефанъ Караивановъ: (Чете заглавието и чл. 1*).

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който приематъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Караивановъ: (Чете чл. 2)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Който приематъ чл. 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка пета отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовете на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червень-брѣгъ отъ общината на държавата.

Който приематъ да се прочете само законопроектътъ, а мотивите да се считатъ за прочетени, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да го прочете.

Докладчикъ Стефанъ Караивановъ: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовете на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червень-брѣгъ отъ общината на държавата.

Членъ единственъ. Общината на гр. Червень-брѣгъ отстъпва безвъзмездно на държавата — Министерството на търговията, промишлеността и труда — цялия инвентар на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червень-брѣгъ, както и всички суми и имущества на училищните фондове къмъ 31 януарий 1941 г., съ изключение на сумата 135 165 л. по фонда „Ученическа баня“.

Предаването на инвентара и фондовете на общината да стане по описъ, най-късно до 15 септемврий 1941 г.“

(Ето мотивите къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовете на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червень-брѣгъ отъ общината на държавата.

Г-да народни представители! Отъ 15 септемврий тази година Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червень-брѣгъ става държавно. Съ бюджета на държавата за 1941 г. съ предвидени всички необходими суми за лични и вещевени разходи по излъжката на училището. Инвентарътъ на училището, състоящъ се отъ покъщнина, помагала и пособия на стойност около 400 000 л. и училищните фондове, съ изключение на сумата 135.165 л. по фонда „Ученическа баня“, които налични суми и

*) За текста на членовете вижъ първото четене на законопроекта на същата страница, по-горе.

имущество възлизатъ на общо около 60.000 л. — следва да се прехвърлят на държавата, заедно съ самото училище, защото:

1. Въ случая не се отнася за откриване на ново училище, а за поемане издръжката на едно съществуващо общинско училище от държавата, което училище ще продължава и напредъ, както досега, да бжде от голъма полза за населението на Червенобръжката и околните общини.

2. Безъ наличната училищна покъщнина, помагала, пособия и др. учебните занятия презъ предстоящата учебна година не могат да започнатъ.

3. Почти цялата сума на училищните фондове е набрана въ продължение на много години, предимно отъ вноски, събирани отъ ученици и предназначена за училищни цели.

Като излагамъ горното, честь имамъ, г-да народни представители, да предложа да разгледате и гласувате тукъ приложението законопроекта.

Гр. София, . . . юлий 1941 г.

Министъръ на търговията, промишлеността и труда:

Д-ръ Сл. Загоровъ)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовете на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червентъ-брѣгъ отъ общината на държавата, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Славчо Загоровъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на търговията, промишлеността и труда предлага, законопроекта, по спешностъ, да се приеме и на второ четене.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стефанъ Каравановъ: (Чете)

„ЗАКОНЪ

за безвъзмездно отстъпване инвентара и фондовете на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червентъ-брѣгъ отъ общината на държавата.

Членъ единственъ. Общината на гр. Червентъ-брѣгъ отстъпва безвъзмездно на държавата — Министерството на търговията, промишлеността и труда — цялия инвентаръ на Общинското сръдно търговско училище въ гр. Червентъ-брѣгъ, както и всички суми и имущества на училищните фондове, къмъ 31 януарий 1941 г., съ изключение на сумата 135.165 л. по фонда „Ученическа баня“.

Предаването на инвентара и фондовете отъ общината да стане по описъ, най-късно до 15 септемврий 1941 г.

Г-не министре! Тукъ има срокъ „15 септемврий 1941 г.“ Този срокъ е изтекълъ.

Министъръ д-ръ Славчо Загоровъ: Да стане „31 декемврий 1941 г.“

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието и членъ единственъ на законопроекта, заедно съ поправката, която предлага г-нъ министърътъ на търговията, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема

Пристъпваме къмъ точка шеста отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за отстъпване безвъзмездно на Църковното настоятелство на Църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройка на нова църква материалитъ отъ шестъ необитаеми бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ, въ землището на с. Борилъ.

Докладчикъ Димитъръ Марчевъ: (Чете):

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за отстъпване безвъзмездно на Църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройка на нова църква материалитъ отъ 6 необитаеми бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ въ землището на с. Борилъ.

Г-да народни представители! Министерството на земедѣлието и държавните имоти притежава 6 къщи постро-

ени отъ Главната дирекция за настаняване на бѣжанцитъ, въ непосредствено съседство на р. Дунавъ, при с. Борилъ, околия Орѣховска, които редъ години съ били използвани като необитаеми, вследствие постоянното имъ заливане отъ високитъ води на същата рѣка.

Тѣзи къщи подлежатъ на събаряне и използване на материалитъ отъ тѣхъ за други постройки.

Борилската община е направила постѣпки да бждатъ отстъпени безплатно на Църковното настоятелство при църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ материалитъ отъ 6-тъ къщи, оценени общо на 108.000 л., за да се подпомогне строежътъ на необходимата нова църква въ селото.

Безплатното отстъпване се мотивира още и съ безплатното положение, въ което се намира общината, поради наводненieto, станало презъ миналата година, при което съ били унищожени нѣколко хиляди декари посѣви и съборени жилищни и стопански сгради на жителитъ отъ с. Борилъ.

Църковното настоятелство е отправилъ молба въ същия духъ и смисълъ, като особено е подчертало нуждата отъ нова църква въ този пограниченъ край.

Г-да народни представители! Като се има предвидъ, че въпроснитъ 6 необитаеми къщи подлежатъ на разрушение и разваляне, поради постоянното имъ заливане отъ р. Дунавъ, и че годниятъ материалъ, който ще остане при събарянето имъ, може да се използва рационално само на самото мѣсто, безъ да се разходватъ сръдства за превоза му на по-голъмо разстояние, че Министерството на земедѣлието и държавните имоти не ще може да използва много полезно този материалъ за службитъ си, отъ една страна, и, отъ друга — подкрепата, която държавата ще даде за изграждането на една нова църква въ този граниченъ край, моля ви, г-да народни представители, да приемете и гласувате приложението законъ за отстъпване безвъзмездно на Църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройка на нова църква материалитъ отъ 6 необходими бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ, въ землището на с. Борилъ.

Гр. София, октомврий 1941 г.

Министъръ на земедѣлието и държавните имоти:

Д. Кушевъ

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за отстъпване безвъзмездно на Църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройка на нова църква материалитъ отъ 6 необитаеми бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ, въ землището на с. Борилъ.

Членъ единственъ. Отстъпватъ се безвъзмездно на Църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройката на нова църква материалитъ отъ 6 необитаеми бѣжански къщи, сега собственост на Министерството на земедѣлието и държавните имоти — отлълъ за водитѣ, находящи се край р. Дунавъ, въ землището на с. Борилъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за отстъпване безвъзмездно на Църковното настоятелство на църквата „Св. В. М. Георги“ въ с. Борилъ, околия Орѣховска, за използване при постройка на нова църква материалитъ отъ 6 необитаеми бѣжански къщи, находящи се край р. Дунавъ, въ землището на с. Борилъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ д-ръ Славчо Загоровъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на търговията, промишлеността и труда, който замѣства министъра на земедѣлието и държавните имоти, предлага, законопроекта да се приеме, по спешностъ, и на второ четене. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Димитъръ Марчевъ: (Чете заглавието и членъ единственъ*)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието и членъ единственъ на законопроекта,

*) За текста на членъ единственъ вижъ първото четене на законопроекта на същата страница, по-горе.

моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Пристъпваме къмъ точка седма отъ дневния редъ: **Първо четене на законопроекта за изменение бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година.** Които съгласни да се прочете само законопроектътъ, а мотивитъ да се считатъ за прочетени, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема. Има думата г-нъ докладчикътъ.

Докладчикъ **Стамо Колчевъ**: (Чете)

„ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за изменение бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година.

Параграфъ единственъ. Намаляватъ се по бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година кредититъ по следните параграфи, а именно: § 3 съ 181.000 л., § 5 — съ 12.600.000 л., § 11 — съ 9.400.000 л., § 12 — съ 2.500.000 л., § 13 — съ 23.000 л., § 14 — съ 296.000 л., § 16 — съ 293.000 л., § 17 — съ 197.000 л., § 18 — съ 166.000 л., § 19 — съ 921.000 л., § 20 — съ 782.000 л., § 21 — съ 102.000 л., § 22 — съ 2.000 л., § 23 — съ 306.000 л., § 24 — съ 3.167.000 л., § 25 — съ 1.695.000 л., § 31 — съ 14.735.000 л., § 32 — съ 870.000 л., § 34 — съ 14.000.000 л., § 35 — съ 661.000 л., § 36 — съ 708.000 л., § 37 — съ 31.031.000 л., § 38 — съ 307.000 л., § 49 — съ 239.000 л., § 57 — съ 26.000.000 л., § 59 — съ 36.000 л., § 60 — съ 50.000 л., § 63 — съ 268.000 л., § 66, точка 1 — съ 450.000 л. и § 76 — съ 879.000 л., или общо съ 122.865.000 л., съ която сума се усилват кредититъ по следните параграфи отъ същия бюджетъ, а именно:

§ 40 — Военно-инвалидни пенсии за минали и настоящата година и пр. съ 114.365.000 л., и

§ 42 — Пенсии за инвалидност на длъжностни лица, пострадали при изпълнение на служебните си обязанности и пр. съ 8.500.000 л.“

(Ето мотивитъ къмъ законопроекта:

МОТИВИ

къмъ законопроекта за изменение бюджета на държавните дългове за 1941 г.

Г-да народни представители! Временното увеличение на пенсиитъ, което се даде съ закона, обнародванъ въ „Държавен вестникъ“, брой 288, отъ 20 декемврий 1940 г., се взе предвидъ при разрешаване на кредититъ за същитъ пенсии въ бюджета за 1941 бюджетна година.

Съ закона за изменение на закона за временно увеличение на пенсиитъ, обнародванъ въ „Държавен вестникъ“, брой 200, отъ 10 септемврий 1941 г., се даде ново увеличение на държавните пенсии съ още 10%, считано отъ 1 октомврий 1941 г., за което не се предвидѣха допълнителни бюджетни кредити въ бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година.

Вследствие на направенитъ временни увеличения на държавните пенсии, разрешенитъ кредити ще се оказватъ недостатъчни за военнотинвалидните пенсии, съ 114.365.000 л., и за пенсиитъ за инвалидност на длъжностни лица, съ 8.500.000 л.

Недостигътъ, който се явява, ще може да се покрие отъ въроятнитъ икономии на нѣкои кредити по бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година, за която целъ ви се представя, г-да народни представители, приложенитъ законопроектъ за изменение бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година, който законопроектъ предлагамъ на вашето просвѣтно внимание за разглеждане и гласуване.

Гр. София, 28 октомврий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: **Д. Божиловъ**“

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за изменение бюджета на държавните дългове за 1941 бюджетна година, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Иванъ Горановъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на желѣзницитъ, който замѣства г-на министра на финанситъ, предлага да се приеме законопроектътъ и на второ четене, по спешностъ.

Които приематъ това предложение, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ **Стамо Колчевъ**: (Чете заглавието и § единственъ*).

*) За текста на параграфа вижъ първото четене на законопроекта на същата страница, по-горе.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ заглавието и параграфъ единственъ на законопроекта, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Пристъпваме къмъ точка осма отъ дневния редъ:

Първо четене на законопроекта за изменение и допълнение бюджетитъ на Българската православна църква и на Министерството на външните работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година.

Които приематъ да се прочетатъ само мотивитъ на законопроекта, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Моля г-на докладчика да ги прочете.
(Влиза министърътъ на финанситъ)

Докладчикъ **Стамо Колчевъ** (Чете)

„МОТИВИ

къмъ законопроекта за изменение и допълнение бюджетитъ на Българската православна църква и на Министерството на външните работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година.

Г-да народни представители! Презъ текущата учебна година съ приети въ Софийската духовна семинария 40 ученика българи отъ Македония, следвали, но незавършили сръбски духовни училища, а въ Софийския богословски факултетъ — 4 студенти, българи, също отъ Македония, следвали, но незавършили Българския богословски факултетъ.

Понеже тѣзи ученици и студенти сѣ синове на крайнѣ бедни родители, необходимо е да имъ се отпуснатъ стипендии за издрѣжката имъ за до края на текущата 1941 г., за която целъ ви се представя настоящиятъ законопроектъ, съ молба да го разгледате и одобрите.

Гр. София, 28 октомврий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: **Д. Божиловъ**“

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за изменение и допълнение бюджетитъ на Българската православна църква и на Министерството на външните работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година.

Членъ 1. Намалява се кредитътъ по § 1а на бюджета на Българската православна църква за 1941 бюджетна година съ сумата 182.000 л., а се усилва кредитътъ по новъ § 8г на същия бюджетъ за отпущане помощъ на Софийската духовна семинария за изплащане отъ 1 октомврий 1941 г. на:

а) стипендии за следване въ Софийската духовна семинария на 40 ученици българи отъ Македония, следвали, но незавършили сръбски духовни училища, както следва: по 2.000 л. едному еднократно за обзавеждане — 80.000 л., и по 700 л. месечно едному за пенсионска такса — 84.000 л., а всичко за семинаристѣ — 164.000 л.;

б) за сѣщото време на 4 студенти българи отъ Македония, следвали, но незавършили Българския богословски факултетъ, за следване въ Софийския богословски факултетъ, помощи по 1.500 л. месечно едному — всичко 18.000 л.

Членъ 2. Намалява се кредитътъ по § 1а на бюджета на Българската православна църква за 1941 бюджетна година съ сумата 264.000 л., а се усилва съ същата сума § 21 на бюджета на Министерството на външните работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година, съгласно съ II постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 22 октомврий 1941 г., протоколъ № 174)

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Които приематъ на първо четене законопроекта за изменение и допълнение бюджетитъ на Българската православна църква и на Министерството на външните работи и на изповѣданията за 1941 бюджетна година, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателствуващъ Никола Захариевъ: Г-нъ министърътъ на финанситъ предлага, законопроектътъ, по спешностъ, да се приеме и на второ четене. Които приематъ това предложение, моля, да вдигнат рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ **Стамо Колчевъ**: (Чете заглавието и чл. 1*)

*) За текста на членоветъ вижъ първото четене на законопроекта на същата страница, по-горе.

Председателствуващ Никола Захариев: Който прие-
матъ заглавието и чл. 1 на законопроекта, моля, да вдиг-
натъ ръка. Мнозинство, Събранието приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете чл. 2).

Председателствуващ Никола Захариев: Който прие-
матъ чл. 2, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Събра-
нието приема.

Пристъпваме къмъ точка девета отъ дневния редъ:

**Първо четене на законопроекта за допълнителенъ бю-
джетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на
строежитъ за 1941 бюджетна година на сума 400.000 л.**

Който приематъ да се прочетатъ само мотивитъ на за-
конопроекта, моля, да вдигнатъ ръка. Мнозинство, Съ-
бранието приема.

Моля г-на докладчика да ги прочете.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете)

„М О Т И В И

къмъ законопроекта за допълнителенъ бюджетенъ кре-
дитъ по бюджета на Главната дирекция на строежитъ за
1941 бюджетна година на сума 400.000 л.

Г-да народни представители! Съгласно гласувания отъ
XXV обикновено Народно събрание, презъ втората му

редовна сесия, законъ за измѣнение и допълнение на за-
кона за разширение на желѣзопътната мрежа и на при-
станищата („Държавенъ вестникъ“, брой 172, отъ 7 ав-
густъ 1941 г.), се започна веднага съ строежа на новитъ
нормални желѣзопътни линии „Гюешево — Куманово“,
„Горна-Джумая — Кочани“ и „Момчилградъ — Гюмюр-
джина“, като се откриха по една строителна секция въ
Куманово, Кочани и Момчилградъ.

За да може съ откриване на строителния сезонъ 1942 г.
да се започне веднага съ усиления строежъ на тия желѣ-
зопътни линии и отъ другитъ крайни пунктове, както и
за да може да се започне още сега съ подготовителнитъ
и организационни работи, а така също и съ пробиването
на тунелитъ, необходимо е да се откриятъ веднага още
две нови строителни секции по желѣзопътнитъ линии
„Гюешево — Куманово“ и „Момчилградъ — Гюмюрджина“.

Предвидъ на гореизложеното, моля, г-да народни пред-
ставители, да разгледате и приемете приложения законо-
проектъ за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета
на Главната дирекция на строежитъ за 1941 бюджетна го-
дина, на сума 400.000 л.

Гр. София, 28 октомврий 1941 г.

Министъръ на финанситъ: Д. Божиловъ“

(Ето текстътъ на законопроекта:

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

**за допълнителенъ бюджетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на строежитъ за 1941
бюджетна година, на сума 400.000 лева.**

Членъ единственъ. Намалява се кредитътъ по
§ 40 на бюджета на Главната дирекция на строежитъ за
1941 бюджетна година съ 400.000 л., съ която сума се

усилва § 30 на същия бюджетъ, за личенъ съставъ на две
строителни секции, съгласно приложената обяснителна
таблица.

ОБЯСНИТЕЛНА ТАБЛИЦА

Брой на служите- литъ	Наименование на службитъ и длѣжноститъ	Месечна заплата едному лева	Годишна заплата едному лева	Иска се кредитъ за 2 месеци лева
	Строителни желѣзопътни секции			
2	Секционни инженери	5.480	65.760	21.920
2	Старши архитекти	4.550	54.600	18.200
2	Оператори конструктори	3.020	36.240	12.120
3	Строителни техници конструктори	2.760	33.120	16.560
3	Строителни техници	2.510	30.120	15.060
1	Машиненъ техникъ	2.510	30.120	5.020
2	Старши пикьори	2.740	32.880	10.960
2	Пикьори	2.510	30.120	10.040
18	Технически надзиратели	2.100	25.200	37.800
2	Касиеръ-счетоводители	2.590	31.080	10.360
2	Провѣрители-смѣтководители	2.350	28.200	9.400
2	Администратори-домакини	2.350	28.200	9.400
2	Архиваръ-регистратори	2.270	27.240	9.080
2	Завеждащи складове	2.100	25.200	8.400
4	Шофьори	1.940	23.280	15.520
4	Шофьори на 6-тонни камионетки	1.940	23.280	15.520
2	Писари	1.730	20.760	6.920
2	Писари при складоветъ	1.730	20.760	6.920
4	Прислужници	1.380	16.560	11.040
2	Всичко			250.240
	За повишение			5.040
	За увеличение основнитъ месечни заплати, съгласно чл. 5 отъ закона за бюджета на държавата за 1940 бюджетна година			1.020
	Всичко			256.300
	12.5% за пенсионния фондъ			32.038
	Всичко			288.338

Брой на служите- литъ	Наименование на службите и длъжностите	Месечна заплата одному лева	Годишна заплата одному лева	Иска се кредитъ за 2 месеца лева
	8% данък-занятие			23.067
	5% фондъ „Обществени бедствия“			1.153
	Всичко			312.558
	За временно увеличение заплатите на служителите и за добавъчно възнаграждение за семейно положение, съгласно членове 3 и 4 отъ закона за бюджета на държавата за 1941 г.			41.242
	Всичко			353.800
	Намаление съгласно членове 5 и 6 отъ закона за бю- джета на държавата за 1935 бюджетна година			12.000
	Всичко			341.800
	Безотчетни, пътни и дневни пари за 2 месеца на след- ните държавни служители:			
	I. По 1.000 л. месечно на 2 души:			
	На 2 секционни инженери.			4.000
	II. По 800 л. месечно на 2 души:			
	На 2 старши архитекти			3.200
	III. По 700 л. месечно на 10 души:			
	На 2 оператори конструктори, на 3 строителни техници конструктори, на 3 строителни техници и 2 старши пикьори			14.000
	IV. По 600 л. месечно на 4 души:			
	На 2 пикьори и 2 касиеръ-счетоводители			4.800
	V. По 500 л. месечно на 29 души:			
	На единъ машиненъ техникъ, на 18 технически надзира- тели, на 2 администратори-домакини, на 4 шофьора и на 4 шофьора за 6-тонни камионетки			29.000
	VI. По 400 л. месечно на 4 души:			
	На 2 провѣрители-смѣтководители и на 2 завеждащи складове			3.200
	Всичко безотчетни пътни и дневни пари			58.200
	Всичко за заплати по § 30			400.000

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие-
матъ на първо четене законопроекта за допълнителенъ
бюжетенъ кредитъ по бюджета на Главната дирекция на
строежите за 1941 бюджетна година на сума 400.000 л.,
моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Министъръ Добри Божиловъ: Предлагамъ спешностъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Бюджетъ е,
г-не министре. Трѣбва да отиде въ комисията.

Министъръ Добри Божиловъ: Бюджетъ е, но има само
прехвърляне на кредитъ отъ единъ параграфъ въ другъ.
Не се иска новъ кредитъ.

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие-
матъ предложението на г-на министра на финансите, за-

конопроектътъ да се приеме, по спешностъ, и на второ че-
тене, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието
приема.

Докладчикъ Стамо Колчевъ: (Чете заглавието и членъ
единственъ съ обяснителната таблица*)

Председателстващъ Никола Захариевъ: Които прие-
матъ заглавието и членъ единственъ на законопроекта,
моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.
Дневниятъ редъ е изчерпанъ.

Ще вдигнемъ заседанието за вторникъ, 4 ноемврий.
Председателството, въ съгласие съ правителството, ви
предлага следния дневенъ редъ:

*) За текста на члена вижъ първото четене на законопроекта
на стр. 69.

Одобрение на предложенията:

1. За освобождаване въздухоплавателното дружество „Ерѣ Франсѣ“ отъ задължението да поддържа презъ 1941 г. въздушната служба по линията: Драгоманъ—София—Пловдивъ—Свиленградъ, съгласно договора, сключенъ на 16 мартъ 1931 г.

2. За одобрение на договора, сключенъ на 15 августъ 1941 г. съ Италианското въздухоплавателно дружество „Ала Литория“—Римъ, за отдаване на експлоатация отъ Сѣчката надъ българска земя отъ въздушната линия: Римъ—Бриндизи—Тирана—Солунъ—София—Букурещъ.

3. За одобрение 23. постановление на Министерския съветъ, взето въ заседанието му отъ 19 септемврий 1941 г.,

протоколъ № 156 — относно зимната паша на добитѣка въ Рило-Родопския и Пиринския краища.

Първо четене на законопроектитѣ:

4. За висшето училище за тѣлесно възпитание.

5. За допълнение на закона за уредба и управление на българскитѣ държавни желѣзници и пристанища.

Кѣито приематъ предложениа дневенъ редъ, моля, да вдигнатъ рѣка. Мнозинство, Събранието приема.

Вдигамъ заседанието.

(Вдигнато въ 19 ч. 20 м.)

Подпредседателъ: НИКОЛА ЗАХАРИЕВЪ

Секретари: { НИКОЛАЙ СУЛТАНОВЪ
СТЕФАНЪ БАГРИЛОВЪ

Началникъ на Стенографското отдѣление: ДОНЧО ДУКОВЪ